

Uvodnik

Jurij Paljk

Na strani socialno šibkih in na rob potisnjenih!

V torek, 13. marca 2018, je minilo pet let od izvolitve papeža Frančiška. Cerkev se z veseljem in hvaležnostjo spominja 5. obletnice izvolitve kardinala Jorgeja Maria Bergoglia na sedež apostola Petra.

V Cerkev in nasploh v svet je vnesel novosti, ki se tičejo tako Cerkve, vseh nas, kot tudi današnje družbe in predvsem vseh tistih, ki vladajo svetu. Je eden redkih v današnjem svetu, ki zagovarja socialno pravičnost, nenehno o njej govori, kot je v Cerkev tudi vnesel preprosto zavezo evangeliju in skromnost, ki jo od drugih, predvsem cerkvenih dostojanstvenikov, zahteva, ker jo sam s svojim življenjem živi.

Navadili smo se na njegovo črno ročno torbo, aktovko, ki jo sam nosi, ko potuje po svetu, navadili smo se na njegov skromni avtomobil, na njegove črne, ponošene, a udobne in izjemno praktične čevlje, navadili smo se na njegov "Dober dan!", s katerim pozdravlja ob nedeljah z okna zbrane na Trgu sv. Petra in ves svet, kot smo se tudi navadili na njegov pozdrav, pri katerem obvezno dodaja: "Ob koncu še prošnja: Molite zame!"

Navadili smo se, da postavlja na prvo mesto na rob odrinjene ljudi, da je eden redkih, če že ni edini, ki se vedno in odločno postavlja v bran beguncev, vse nas opozarja, da so to ljudje, ki so potrebni pomoči, nam enaki, kajti vsi smo narejeni po Božji podobi.

Navadili smo se na papeža Frančiška, ki je prvi pred leti spregovoril o "tretji svetovni vojni", ki je drugačna od prvih krvavih dveh, a prav tako, če

ne še bolj, krvava in nečloveška. Veselili smo se in se vedno znova veselimo, ko odločno in z jasno besedo obsoja preprodajo in samo izdelavo orožja, ko obsoja nasilje in vse nas nagovarja, naj gremo na periferijo iskat nam enake, morda revnejše, starejše in bolne, a vedno naše brate in sestre.

Cerkev je papež Frančišek ponovno naredil odprto za vse, nikogar ne obsoja, ampak vse vabi, naj sledijo-sledimo evangeljskemu nauku, ki nas uči, kako je treba druge ljubiti!

Jorge Mario Bergoglio, član Družbe Jezusove, jezuit, ki si je za ime Petrovega naslednika izbral ime sv. Frančiška, se je rodil 17. decembra 1936 v Argentini. Leta 1998 je postal nadškof v glavnem mestu Buenos Aires, kardinal pa leta 2001. Dne 13. marca 2013 je bil izvoljen za 266. papeža katoliške Cerkve in si je izbral ime Frančišek. Do zdaj je opravil 22 apostolskih potovanj izven Italije, sklical je izredno jubilejno leto usmiljenja, predsedoval dvema škofovskima sinodama (izredna in redna o prenosu vere v družini) ter napisal dve apostolski spodbudi in dve okrožnici: Lumen fidei ter Laudato si'.

Kmalu po izvolitvi je papež Frančišek napovedal reformo rimske kurije, imenoval zbor svetovalcev kardinalov, ki mu pri tem opravilu pomagajo, ter z dvema dokumentoma motu proprio omogočil poenostavljen postopek za ugotavljanje ničnosti zakonske zveze.

12. februarja 2016 se je kot prvi rimski škof po razkolu iz leta 1054 srečal s patriarhom Kirilom I. na letališču v Havani na Kubi. Na štirih konzistorijih je papež Frančišek imenoval 60 novih kardinalov iz 43 držav.

1. marca letos je v avdienci sprejel slovenske škofo na obisku Ad limina Apostolorum.

Svetniški papež Janez Pavel II. (1978-2005) ga je 21. februarja 2001 imenoval za kardinala. To ni naključje. Veliki Poljak je imel posluš za velike ljudi, še posebej za jezuite, saj je prav Wojtyła imenoval za kardinala Carla Mario Martinija, ki je bil učitelj današnjega papeža Frančiška.

Safet Zec, mešana tehnika, Poklon Michelangelu in njegovi Pieti' di Palestrina / foto JMP

Obvestilo uredništva

Naše naročnice in naročnike, bralke in bralce, ponovno opozarjamo, da v uredništvu in v upravi Novega glasa naredimo vse, da bi naš tednik prejeli v roke pravočasno, saj gre posamezna številka vedno v tisk ob torkih ob 13. uri, da jo iz tiskarne v Padovi pravočasno oddajo na glavno pošto. Časnik torej pride po vsej naši deželi v krajevne poštne urade že v sredo zjutraj in bi ga krajevna

pošta torej morala nujno v dveh dneh raznositi vsem našim naročnicam in naročnikom. Žal ni tako. Zato naprošamo vse, ki ne prejmete časopisa do petka, da se obrnete na krajevni poštni urad in tam protestirate! Od krajevnih poštних uprav je namreč odvisno, ali ga prejmete pravočasno ali ne! Hvala za razumevanje in ostanite nam zvesti tudi v prihodnje!

Pogovor / Urška Makovec

Aleteia - Lahkotno in resno o nas

Na spletu se se je pred nedavnim pojavila krasna spletna stran na naslovu Aleteia.si. Gre za novo pridobitev, za katero stoji tednik Družina in skupina mladih, ki skrbi za vedno aktualne in sveže dogodke, ki govorijo o vseh nas, predvsem pa o Cerkvi in krščanskemu načinu življenja v današnji družbi na sodoben, mestoma igriv, vedno pa duhovit način. Na pogovor smo povabili urednico Urško Makovec, objavljen je na tretji strani!

/str. 3

Foto Tatjana Splichal/Družina

Razstava / Opatija pri Rožacu

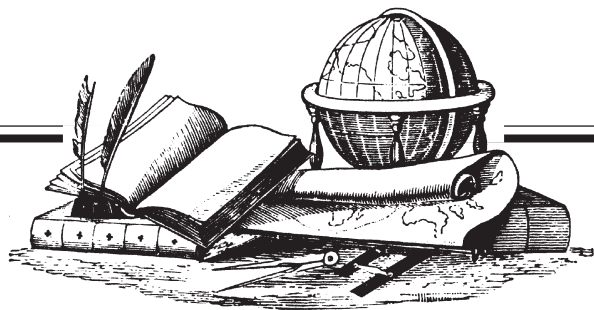
Exodus - Prepričljivi Safet Zec

Za naslovno fotografijo tokratne številke Novega glasa smo izbrali sliko bosanskega mojstra Safeta Zeca, ki je na ogled vse do konca meseca maja v prostorih opatije pri Rožacu (Abbazia di Rosazzo) v sklopu razstave, ki nosi pomemben naslov Exodus. Naslovna slika pa je Zečev poklon renesančnemu mojstru Michelangelu in njegovi Pieti' di Palestrina. V sakralnih prostorih opatije je na ogled izjemna Zečeva razstava, ki je bila sicer med lanskim Bienalom že na ogled v Benetkah v cerkvi

Santa Maria della Pieti' na Riva degli Schiavoni. Vrhunska likovna dela, tako po vsebini, kakovosti in seveda po dimenzijah, je bosanski umetnik, ki ga dobro poznamo pri nas, saj smo mu pred leti priredili več razstav v naših krajih na Goriškem, naslikal med leti 2015 in 2017, naredil pa jih je v svojem studiu v Benetkah.

Gre za pretresljivo pripoved o našem času, o migrantih, nas samih in človeškem trpljenju, a tudi upanju.

/str. 9

Srečanje vodstev SSO in SKGZ

Govor je bil o glasbenem in večjezičnem šolstvu

Vprašanje slovenske sekcije na konservatoriju Tartini in večjezično šolanje v Kanalski dolini je bilo v ospredju omizja, ki sta ga sklicala predsednika krovnih organizacij, Walter Bandelj za SSO in Rudi Pavšič za SKGZ, in katerega sta se udeležila še predsednica paritetnega odbora Ksenija Dobrila in načelnik slovenskega šolskega urada Igor Giacomini. Na sedežu SKGZ so se

predmetih, pri tajniškem poslovanju, na spletni strani. Na srečanju s krovnimi organizacijama so se strinjali s tem, da bi bilo potrebno, da se znotraj naše skupnosti dogovorimo, ali je slovenska sekcija najprimernejša rešitev visokošolskega pouka glasbe ali pa ne bi kazalo poiskati druge, aktualnejše rešitve, ki bi bile lahko vezane na večjo mednarodno vlogo tržaškega gla-

solini, je vprašanje, na katerega bi morala naša narodna skupnost najti skupen odgovor. Omizje, ki sta ga sklicala predsednika krovnih organizacij, je pokazalo, da obstajajo različni pogledi, enotno pa je stališče, da bi morala v teh krajih nastati večjezična šolska ponudba, v kateri ima slovenski jezik isto dostojanstvo in vlogo od ostalih. Ob tem ne gre prezreti tudi zakonsko gotovost, ki

najprej srečali s predstavniki Glasbene matice in Centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, kasneje pa s predstavniki kulturnih društev iz Kanalske doline, Planike in Don Maria Černet. Vodstvi glasbenih šol sta omizje seznanili z nedavnim srečanjem z vodstvom konservatorija Tartini, na katerem so predstavniki te ustanove izrazili pomisleke glede ustanovitve slovenske sekcije in o aktualnosti 15. člena zaščitnega zakona, saj je na univerzitetni ravni, pri mednarodnih izmenjavah, sodelovanjih ipd., danes najbolj v rabi angleški jezik. Vsekakor ne izključujejo, da ne bi lahko prišlo do postopnega uvažanja slovenščine pri nekaterih

sbenega inštituta. Drugo vprašanje, ki je prišlo do izraza, zadeva priznanje SCGV Emil Komel in Glasbene matice, ki sta danes zasebna subjekta. Priznanje bi gotovo zagotovilo šolama večjo "institucionalno vidljivost in težo". Ravno tako bi bilo potrebno razumeti, ali obstajajo pogoji, da bi zamejsko glasbeno šolstvo lahko še črpalo finančna sredstva, ki v teh letih niso bila uporabljena (8 milijonov evrov) zaradi nedelovanja slovenske sekcije Tartinija. Nazadnje so ocenili možnost, da bi lahko v okviru slovenskega šolskega sistema nastal glasbeni licej. Kateri model večjezičnega šolanja je najprimernejši v Kanalski

do dolini, je vprašanje, na katerega bi morala naša narodna skupnost najti skupen odgovor. Omizje, ki sta ga sklicala predsednika krovnih organizacij, je pokazalo, da obstajajo različni pogledi, enotno pa je stališče, da bi morala v teh krajih nastati večjezična šolska ponudba, v kateri ima slovenski jezik isto dostojanstvo in vlogo od ostalih. Ob tem ne gre prezreti tudi zakonsko gotovost, ki

Minority SafePack Italija in Slovenija bi lahko bili odločilni za uspeh pobude

Šest držav je že doseglo predvideno kvoto podpisov

Na podlagi spodbudnih novic iz prejšnjih dni lahko utemeljeno upamo, da bo evropska državljanska pobuda uspešna. Poleg dejstva, da je potrebnih manj kot sto tisoč podpisov, je razveseljivo dejstvo glede števila držav, ki so dosegle in presegle predvideno kvoto, ki jo določa pravilnik za izvedbo evropske državljanske pobude. V prejšnjih tednih smo že poročali, da sta Madžarska in Romunija prvi dosegli ter krepko presegle zastavljeno število podpisov. Madžarska jih je do prejšnje nedelje zbrala 384.396 (minimalna kvota 15.750), Romunija pa 275.655 (minimalna kvota 24.000). Njima so se pridružile

države pa so v tem trenutku še precej daleč od minimalne kvote. Če je to realna slika, imajo v tem trenutku tri države odločilno vlogo za uspeh pobude. Kot

na Slovaškem. Na Danskem je k uspešnemu pobiranju podpisov prispevala zelo dobro organizirana nemška narodna skupnost. Aktivna je bila tudi danska

manjšina v zvezni deželi Schleswig-Holstein, vendar je kvota za Nemčijo bistveno višja in torej težje dosegljiva. Zelo dobro se je odrezala Španija, kjer so glavno vlogo odigrali Katalonci zaradi znanih zahtev po neodvisnosti in Baski, ki so tudi zelo občutljivi za pravice narodnih skupnosti. Svoj delež podpisov so dali tudi prebivalci Galicije, ki se prav tako kot ostali borijo za večje jezikovne pr-

zanimivost dodamo še podatke, da v vseh treh živimo Slovenci in zaradi tega nosimo nezamisljivo odgovornost.

Če na uradni spletni strani evropske državljanske pobude www.minority-safepack.eu nekoliko preverimo objavljene podatke, lahko ugotovimo, da so se zelo zavzeli Madžari, tako v lastni državi kot v Romuniji in

vice v sklopu španske kraljevine. V Latviji je Minority SafePack požel uspeh, ker tam živi kar nekaj narodnih skupnosti, med katerimi so najbolj številni Rusi (26,9%), Belorusi (3,3%) in Poljaki (2,2%).

V aktivno zbiranje podpisov za Minority SafePack so se od lanskega aprila vključile tudi narodne in jezikovne skupnosti v Italiji. Slovenci v FJK lahko podpisemo na spletu (<https://ec.europa.eu/citizens-initiative/32/public/#/>) ali s podpisom na papirnatih obrazcih, ki so na voljo na sedežih slovenskih organizacij, v Tržaškem knjižnem središču in v goriški Katoliški knjigarni.

Ne zamudimo te enkratne priložnosti in podpišimo pred 3. aprilom!

JČ

Kje lahko podpišemo za Minority SafePack:

Na spletni strani www.minority-safepack.eu; na sedežih SSO in SKGZ v Trstu, Gorici in Čedadu; na sedežih slovenskih primarnih ustanov; v Kulturnem domu v Trstu; v Kulturnem domu in Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici; v Tržaškem knjižnem središču v Trstu; v Katoliški knjigarni v Gorici; v uradih občine Sovodnje ob Soči.

Teranum / Podpis skupnega čezmejnega pravilnika

Kozarca s teranom sta trknila

V petek, 16. marca, je prišlo po triletnih prizadevanjih do prvega skupnega čezmejnega koraka za zaščito terana. Na dogodku Teranum, rdeča vina Krasa v naselju Portopiccio pri Sesslanu so namreč predsedniki Društva vinogradnikov in vinarjev Krasa, Konzorcija kraških pridelovalcev terana, zadruga Vinakras iz Sežane ter Društva vinarjev Krasa iz Trsta podpisali skupni pravilnik o čezmejni zaščiteni oznaki. Zdaj mora dogovor na slovensko kmetijsko ministrstvo, nato še na tisto v Rimu, potem pa bosta morali obe državi v Bruslju in tam dodelati prvo čezmejno zaščito v Evropski uniji. Tako bo združeno področje, ki ga ločuje meja, gre pa za čisto enake naravne danosti, so ugotavljali glavni akterji "rujnega dosežka". Trnjeva pot kraških vinogradnikov na tej strani meje se je začela oktobra leta 2015, ko je Slovenija poslala v Rim noto in prepovedala uporabo imena teran, ker je na evropski ravni zaščiten le v Sloveniji. Tržaški vinogradniki so seveda teran stekleničili že leta in leta prej, do omenjenega koraka pa je prišlo zaradi hrvaških pritiskov v Bruslju v

zvezi s priznanjem istrskega terana. Predlog je usklajen in pod streho je prva faza postopka čezmejne zaščite, je zadovoljno ugotovil predsednik Konzorcija pridelovalcev terana in direktor Vinakras Marjan Colja, ki si je v prvi

osebi zelo prizadeval za rešitev "zagate" z zamejskimi kolegi. Po novem bodo torej poenotili delo v vinogradu in kleti, da bo teran enotno vino, je še povedal Colja in dodal, da bodo s skupno oznako lahko lažje nastopali na trgu in na raznih sejmihih ter

predstavitvah doma in po svetu. Da so složno in kar najbolj delovali za skupni cilj, je poudaril predsednik Društva vinarjev Krasa Matej Škerlj, ki se je tudi zahvalil deželni upravi za odlično opravljeno delo. Sopotpisnik pravilnika je bil tudi predsednik Društva vinogradnikov in vinarjev Krasa David Štok. Podpis dogovora pa je sledil zelo zanimivi okrogli mizi z naslovom *Napori za čezmejno zaščito terana: pregled trenutnega stanja in razvojne perspektive*, na kateri je prišla jasno na dan edinstvenost kraške zemlje in našega širšega teritorija, ki ima neverjetne razvojne možnosti, le verjeti je treba vanje in trdo delati ob podpori javnih uprav. Deželni odbornik za kmetijstvo Christiano Shaurli je napovedal, da je deželna uprava na ministrstvu dosegla posebni tretma za Kras, ki bo imel prednost pri dodeljevanju sadilnih pravic. Posvetu je sledila pokušnja teranov in kraških rdečih vin. Predstavilo se je nad 40 pridelovalcev, ob njih pa so bili tudi proizvajalci tipičnih lokalnih jedi, kot so pršut, suhomesnati izdelki, siri in med. Dogodek so popestrili kuharji projekta Okusi Krasa.

Povejmo na glas

Smo se naveličali umirjenosti?

Rezultat nedavnih volitev v Italiji razvidno odslikava stanje in počutje današnjega človeka oziroma nas samih, in to v celotnem razvidnem svetu. Ni odveč to stanje osvetliti, ali vsaj to poskusiti, saj namreč prav iz njega izhajajo in bodo izhajale politike in določale našo prihodnost. Skoraj otipljivo je dejstvo, da ljudje vse bolj sledimo odločnemu in marsikdaj nasilnemu nagovarjanju, ki predlaga ostrejša ukrepanja v odnosu do problemov sedanjega časa. Pri tem se zdi, da nas vse manj motita pretiravanje in uporaba grobih besed. Zato lažnih resnic ne preverjamo, ker so pač učinkovite in na ta način dosti prej pridejo do nas, kot to velja za umirjene in verodostojne izjave. Očitno se nas zares dotaknejo predvsem močni izrazi in izkazovanje mišic, medtem ko je vse ostalo videti blede in nezanimivo - praktično vse volitve zadnjega časa to trditev potrjujejo. In v tem smislu nekaj več kot enoletna širše priznana vlada, ki jo je vodil in jo še vodi Paolo Gentiloni, velike večine ni prepričala. Bila je slej ko prej preveč kulturna, se pravi dolgočasna, in s tem menda nekoristna. In to mnenje izhaja iz stanja oziroma razpoloženja ljudi, ki nikakor ni spodbudno. Kako je mogoče, da to razpoloženje daje vse večjo prednost ostrini, zakaj to ostrino potrebuje in kam si z njo želi? Temu velja dodati ugotovitev, da so istočasno dobesedno zatoni sklicevanja na vrednote, iz katerih naj bi vsi skupaj izhajali, vrednote, kot so razumevanje, spoštovanje,

priznavanje drugačnosti, strpnost in tukaj obravnavana umirjenost, brez katere si je življenje vrednot težko predstavljati. In s tem smo nemara že blizu poglobitnega razloga, zakaj je razpoloženje ljudi danes takšno, kot je. Globlji razlog je nezadovoljnost z doseženimi in nadvse obilnimi pridobitvami, ki smo jih deležni v razvitem svetu. Da bi bili kljub obilnim materialnim dobrinam nezadovoljni, je to mogoče? Seveda, ker problem je v tem, da če materialno v človeku še vedno prevladuje, dobrin, kot so denar, premoženje, udobna bivališča, hrana in obleka po dostopni ceni, možnost prijetnega počitnikovanja itd., teh dobrin ni nikoli dovolj. Posledica: nezadovoljni smo kljub izobilju in tu se utegnemo okleniti želje po večji lastni moči, ki jo od zunaj ponuja trda roka z grobim izražanjem, kar pa je vse manj sporno. In ta trda roka nam potem predlaga "odrešilni" in udarni kolektivni egoizem, ki se postavlja s skrbjo zgolj za lastni narod, ali kakor pravijo Trump in njemu podobni, najprej moj narod in šele potem vsi drugi. Tej miselnosti je na naši celini napoti celo Evropska unija in že je na delu njeno samorušilno spodkopavanje. Skratka: umirjenost in razumevanje vse bolj odrivamo na rob kot dolgočasni in nerabni opredelitvi. Resnica pa je, da sta prav umirjenost in razumevanje edina kačipot, ki nas lahko oddaljita od možnosti vsesplošno povečanih napetosti in nerazsodnih zaostritev.

Janez Povše

POGOVOR Urška Makovec, ena izmed urednic spletnega portala Aleteia

“Trudimo se, da bi Aleteia prinašala vse, kar je lepo, dobro in resnično”

Urška Makovec poznamo že vrsto let, vedno je bila iskriča, vedno je imela tudi odnos do Slovencev, ki živimo zunaj meja domovine. Že vrsto let pa jo spremljamo tudi kot novinarko, zdaj je ena od urednic novega spletnega portala Aleteia, ki postaja v vseslovenskem prostoru vedno bolj poznan.

Nam lahko predstavíš, kako je prišlo do zamisli za spletni portal Aleteia, pravzaprav, kako ste se povezali, kdo je založnik?

Založba Družina si je že več let želela močnega spletnega medija, ki bi nagovarjal širok krog ljudi, ne le nedeljnikov. Svoj revijalni program in tednik s prilogami so želeli dopolniti s spletom.

Pred leti je začela v slovenščini izhajati revija Magnificat, ki izhaja iz Francije in je v Sloveniji zelo lepo zaživel. Po njej se je založba seznanila tudi z Aleteio, ki jo vodijo isti ljudje. Ti so poglobljeno izkušnje vere (Magnificat) povezali z lahkotnejšo vsebino, ki jo posredujejo širšim množicam (Aleteia).

To idejo je imela tudi založba Družina, zato se je po Magnificatu povezala še z Aleteio. Ta je pred petimi leti začela izhajati v francoščini, italijanščini, angleščini, portugalsščini, španščini in arabščini. Leta 2016 se jim je pridružila še poljščina, lani decembra pa slovenščina. Tako smo se znašli med samimi velikimi jeziki in smo del največjega katoliškega medija na svetu.

Kako je Aleteii uspelo že v nekaj letih postati največji katoliški medij na svetu?

Najprej zato, ker je spletni medij, zato je distribucija preprosta, in ker izhaja v več jezikih. Le z angleščino, španščino in portugalsščino “pokrijemo” vso Severno in Južno Ameriko, Avstralijo, velik del Evrope, Afrike, Indijo, Filipine ...

Drugi razlog je gotovo profesionalnost. Aleteia deluje kot start-

Kaj pravzaprav je Aleteia, kaj je njen cilj?

Aleteia je spletni medij za krščanski življenjski slog. Drugače po-

Aleteia ima neko skupno, globalno usmeritev, lokalno uredništvo pa mora vsebino prilagoditi potrebam in navadam bral-

tudi lahkotnost, zakaj tako?

Ponuditi poskušamo za vsakogar nekaj. Tudi za zahtevnejše bralce. Za lahkotnost pa je več razlogov.

napotimo na bolj poglobljeno vsebino.

Lahkotnost je v službi človeka – zato da prebere vsaj nekaj, tako mimogrede. Beremo ogromno različnih rumenih strani, new age duhovnosti, poti do samoodrešitve in podobno. Prevzeti je treba obliko in način, vsebino pa zamenjati s kakovostno, po kateri bo človek lahko postal boljši.

Kako je z obiskom vaše spletne strani?

Po treh mesecih delovanja so številke seveda še začetniške, a vztrajno rastejo. Odzivi bralcev so zelo pozitivni, glas o Aleteii se hitro širi. Tudi naše ambicije so velike – priti med najbolj obiskane strani v Sloveniji.

Posebej smo veseli, da pomemben del bralcev prihaja tudi iz Italije, ZDA, Argentine. Morda tudi zato, ker so v teh državah že prej poznali italijansko, ameriško oziroma špansko izdajo Aleteie, zdaj pa jo tam živijo Slovenci berejo v slovenščini. Hvala, da nas berete in delite na svojih družbenih omrežjih!

Ste se kaj usposabljali za delo na spletu?

Dragocene izkušnje sem dve leti

Foto Tatjana Splichal/Družina

vedano: želimo biti z bralcem v njegovem vsakdanjku, v težavah in vprašanjih, s katerimi se pogosto srečuje, in mu nanje dajati krščanske odgovore. Ti odgovori velikokrat niso duhovni v ožjem pomenu te besede, ampak so marsikdaj preprosta pomoč za osebnostno rast, vzgojni nasveti, izobraževalni članki in podobno.

Vse to seveda na temelju nauka katoliške Cerkve. Aleteia uživa vso podporo papeža Franciška in tudi slovenskih škofov. Hvaležni smo za njihovo zaupanje, ki iščemo inovativne poti do ljudi. Te namreč marsikdaj pomenijo hojo po robu.

Kaj lahko Aleteia prinese v slovenski prostor?

Želimo si, trudimo se, da bi prinašala vse, kar je lepo, dobro in resnično. Da bi bralcem odkrivala Božjo ljubezen, jim pomagala osebnostno rasti, premagovati ovire in težave ter se veseliti življenja.

Nam, ki Aleteio ustvarjamo, je v velik navdih tudi mreža sodelavcev, ki jo imamo v tujini. Strate-

cev v posamezni državi. Tu imamo precejšnjo svobodo, da v Sloveniji lahko ustvarjamo Aleteio, ki je blizu slovenskemu značaju. V slovenskem uredništvu smo trije, ki delamo poln delovni čas.

Seveda pri spletnem mediju to ni omejeno na urnik od 8. do 16. ure, ampak se razporedimo tako, da delamo tako rekoč neprestano.

Barbara Oprčkal je zadolžena za področje življenjskega sloga, ki je na Aleteii zelo pomemben. Pri vsem, o čemer pišemo, želimo namreč izhajati iz življenja ljudi – pisati o njihovih težavah in vprašanjih ter seveda dajati odgovore nanje. Ne želimo si visokotelečnih razglabljanj, ampak se trudimo podajati konkretne nasvete, priporočila, izobraževati ljudi.

Lojze Grčman pa je poleg pisanja športnih in drugih zgodb zadolžen za družbena omrežja, ki so za Aleteio ključna. Z njimi namreč dosežemo največ bralcev. Danes uporabniki niso več navajeni vtikati naslova aleteia. si in prebrati vsebine, ki jih najdejo tam, ampak pregledajo le svoje profile na Facebooku, Instagramu ali Twitterju. Zato jim moramo vsebine posredovati tja. Tako se mi približamo bralcem, ne obratno.

Seveda imamo tudi redne in občasne “zunanje” sodelavce ter prevajalce. Približno tretjino člankov namreč prevedemo iz ostalih jezikovnih izdaj Aleteie. Tako smo povezani s svetom, kar je posebna prednost. Dragoceno je tudi, da druge Aleteie prevajajo naše članke in tako širijo glas o Slovencih in Sloveniji po vsem svetu. Dobri zgledi, zanimive življenjske zgodbe in kakovostni članki namreč vlečejo povsod.

Vašo spletno stran označuje

Aleteia želi priti med širok krog ljudi. Večina družbe se ne sprašuje o globokih eksistencialnih, filozofskih ali teoloških vprašanjih, ampak želi le čim bolj urediti svoje življenje, graditi

Foto Tatjana Splichal/Družina

sebe, poskrbeti za svojo družino, imeti pristne odnose, biti dobri starši.

Torej potrebujejo dobre zglede ljudi, ki imajo podobne težave ali vprašanja, ter jasne, konkretne nasvete, smernice, priporočila. Ne bodo si vzeli veliko časa, da bi te odgovore naštudirali, ampak iščejo kratke in jedrnatte napotke.

Tudi na področju duhovnosti velja podobno – kdor želi poglobljeno vsebino, jih lahko najde v drugih Družininih publikacijah ali ostalih katoliških medijih v Sloveniji. Aleteia pa je namenjena tistim, ki si želijo le kakšno duhovno iskričo, bi se radi poučili o osnovnih verskih vprašanjih, se naučili moliti, v veri vzgajati otroke... Lahkotnost pa tudi zato, ker na splošno življenje in zlasti vero jemljemo preveč resno in “zategnjeno”.

Vesetje, sproščenost, humor – tudi s tem pričujemo. Aleteia je kot nekakšna vstopna točka, želi pa nakazovati, usmerjati h globljemu. Tako večkrat pripišemo vir, kjer bralci lahko najdejo več informacij, oziroma

in pol pridobivala na siol.net, ki sodi med najbolj obiskane spletne strani v Sloveniji. Tam je bila ekipa velika, uredniki profesionalni in lahko sem se veliko naučila. Podobno tudi Barbara in Lojze, ki imata izkušnje še iz drugih medijev.

Te izkušnje so zelo pomembne, saj ima splet drugačne zakonitosti kot tisk – veliko bolj se odziva na želje bralcev, članki morajo biti krajši, opremljeni tudi z videi, grafično bolj privlačni in podobno.

Aleteia želi biti prav taka – dina-

vo izražena.

Bo po tvojem mnenju splet tisti, v katerem je prihodnost tudi tiskanih medijev?

To sta po mojem mnenju dva precej nepovezana svetova. Razi-skave kažejo, da se bralci tiska in bralci spleta večinoma ne prekrivajo. Je že res, da se uporabniki premikajo bolj k branju na spletu, a vedno bo del takih, ki bodo prisegli na papir. Predvsem pa očitno vsi prisegamo na papir, ko gre za bolj poglobljeno čtivo – e-knjige se namreč pri nas sploh niso uveljavile.

Splet bo gotovo prednjačil pri novicah, ko pa si zaželimo nekaj “v miru prebrati”, posežemo raje po papirju. To bo verjetno ostalo.

Sami se pri svojem delu srečujemo z dejstvom, da se predvsem mladi ne naročajo več na tiskano izdajo časnika, našo spletno stran, ki bi jo seveda morali nadgraditi, predvsem pa imeti usposobljene ljudi zanjo, pa obiskujejo. Zakaj tako?

Preprosto – splet je brezplačen. Ne vem, kako je v Italiji, ampak v Sloveniji povprečen bralec ni pripravljen plačati za vsebino. In danes povprečen uporabnik spleta ne bere medijev, ampak pregleduje družbena omrežja. Če kaj zanimivega najde tam, prebere, sicer pa pač ne.

Tisk se bo verjetno moral usmeriti na zahtevnejše bralce – teh bo vedno nekaj.

Prej si se kot novinarka bolj

ukvarjala s politiko, gospodarstvom, podjetniki, Slovenci v tujini, na Aleteii so v ospredju drugačne teme. Kaj te bolj priteguje?

Tudi Aleteia piše o življenju, torej marsikatero teme ostajajo enake, le da so morda osvetljene z drugega zornega kota.

Sicer se čutim bolj poklicano k delovanju v sekularizirani družbi kot v katoliških medijih, a dokler smo duhovno mlačni, je vse drugo zaman, ker nimamo temelja za delovanje na katerem koli drugem področju. Celostna vzgoja v duhovno in profesionalno močne ljudi je zato ključna. (Ne pravim, da Aleteia to zna, ampak da pot skupaj odkrivamo.)

V novi vlogi pa pogrešam pisanje, saj mi uredniško delo ne pušča veliko časa za ustvarjanje dobrih zgodb. Osnovno novinarsko delo – pisanje je tisto, ki me res osrečuje. Prinašati ljudem dobre zgodbe, ki vlečejo, motivirajo, izobražujejo, razveseljujejo. To je smisel novinarskega dela.

Jurij Paljk

Soustanovitelj Aleteie in direktor, pristojen za vsebino, Jesús Colina in Urška Makovec (foto Tatjana Splichal/Družina)

up, hitro se razvija in se odziva na potrebe in želje bralcev.

Mislím, da je svet željan duhovnosti. Katoliška Cerkve ima odlične odgovore na vse, kar ta svet potrebuje, a marsikdaj jih ne zna podati. Svet ne razume jezika, ki ga Cerkve, zlasti v zahodnem svetu, uporablja. Zdi se, da je Aleteia to govorico osvojila, zato pride do src ljudi.

Na Aleteii lahko beremo zelo različne članke, novic je malo.

gija je že zelo razvita in se še nadgrajuje, znanje prejmemo, moramo ga le uporabiti. Dnevno sodelujemo s fotografi iz New Yorka, marketingom v Los Angelesu, koordinatorji v Rimu, uredniki Aleteie po vsem svetu. To da našemu delu čisto drugačno perspektivo, kot če bi bili vezani le na Slovenijo.

Koliko vas je v uredništvu in kako imate porazdeljene vloge?

Trst / Sklepna katedra sv. Justa

P. Federico Lombardi o naukih papeža Frančiška

Zadnje dejanje letošnje postne Katedre sv. Justa je potekalo ob najpomembnejših značilnostih nauka svetega očeta Frančiška. Tokratni gost postnega srečanja, ki je bilo 14. marca v nabito polni stolni cerkvi sv. Justa v Trstu, je bil jezuit pater Federico Lombardi.

Na večeru, s podnaslovom *Papež Frančišek pričevalec upanja*, je prisotne najprej pozdravil tržaški nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi, ki je v nagovoru povedal, da je papež Frančišek "zajeten sejalec upanja, ki želi dati smisel našemu življenju". Tradicionalno postno srečanje, ki ga pripravlja tržaška škofija, je tokrat potekalo tudi v spomin na peto obletnico izvolitve kardinala Jorga Maria Bergoglia za voditelja vesoljne Cerkve.

Pred škofovsko katedro v stolnici, pri kateri sta poleg že omenjenih predstavnikov sedela tudi škofov vikar za kulturo in laikat msgr.

Malnati in generalni vikar Salvade', je pater Lombardi najprej rekel, da ni nikoli predvideval, da bo jezuit lahko postal papež. Povedal je, da smo v krajšem obdobju doživeli velike metamorfoze v Cerkvi: od papeževanja priljubljenega slovanskega papeža Janeza Pavla II. do bavarskega Benedikta XVI. in nazadnje do prodornega Frančiška.

Jezuit pater Federico Lombardi je nekdanji direktor tiskovnega urada Svetega sedeža v Vatikanu in trenutno predsednik vaticanskega Ratzingerjevega sklada. Lombardi je to pomembno funkcijo opravljal deset let,

ve do leta 2016. Patra Lombardija, ki je bil že med obdobjem papeževanja Wojtyły zaposlen na vaticanskem tiskovnem uradu, je julija 2006 papež Benedikt XVI. izbral za naslednika nedavno preminulega Španca Navarro-Vallsa, ki je to funkcijo opravljal kar 22 let.

Pater Lombardi (1942) se je rodil v Saluzzu blizu Turina. Po mašniškem posvečenju je

Foto damij@n

začel študij filozofije na jezuitski fakulteti Aloisianum v Gallaretu. Obenem je študiral matematiko. Nato se je odločil za štiritletni študij na Filozofsko-teološki visoki šoli sv. Jurija v Frankfurtu.

Časnikarstvu se je približal v uredništvu italijanskega jezuitskega časopisa *Civiltà Cattolica*, dokler ni napredoval do položaja namestnika glavnega urednika.

Leta 1991 je Lombardi postal programski direktor Radia Vatikan in leta 2005 ga je papež Ratzinger imenoval za vodjo radia Vatikan in vaticanskega televizijskega središča CTV.

Na mestu direktorja vaticanskega tiskovnega središča je Lombardi odigral svojo najvidnejšo in ne enostavno funkcijo. Večkrat se je moral pred mediji soočiti s perečimi težavami, na primer ob preklicu izobčenja škofa Richarda Williamsona, med prvo afero Vatileaks, ob t. i. Regenburškem govoru Benedikta XVI. in še bi lahko naštevati. Sam pravi, da je bilo medijsko poročanje ob Benediktovem odstopu precej enostavnejša zadeva, kot bi si lahko kdo mislil. Tudi medijsko poročanje ob izvolitvi papeža Frančiška je bilo zelo odgovorno dejanje. Takratni zgodovinski dogodki so pritegnili več sto milijonov televizijskih gledalcev in deset tisoč akreditiranih novinarjev.

Na tržaški katedri je predavatelj izrazil kritični pogled na odsotnosti medsebojne komunikacije, ki žal zaznamuje sodobne odnose. Povedal je, da se v Rimu vedno premika z javnimi sredstvi, in ko opazuje predvsem mlade, zasledi, da so ti nenehno v virtualni komunikaciji s pametnimi telefoni. Ta pojav Lombardi označuje za negativnega, kajti izgublja se pristen odnos do komunikacije in življenja.

Omenil je, da si sedanjí papež prizadeva za novo evangelizacijo sveta z uredničenjem božje besede. Skušá povrniti upanje tistim, ki so ga izgubili.

V drugem delu predavanja je pater Lombardi orisal drugi Frančiškov temeljni nauk "Hoditi skupaj v upanju ob spremljavi božjega duha". Lombardi je prepričan, da se mora Cerkve soočiti z izzivi in tegobami sodobne družbe. Tretji papežev nauk se glasi "Podariti drugemu del sebe, da tudi on izrazi samega sebe". Lombardi je prepričan, da bo tako osnovan dialog razširil bratstvo in vzajemnost ter gradil močne mostove. Tudi pri tokratni katedri so se s kora oglasile mogočne orgle. Stolni organist prof. Riccardo Cossi je izvedel slovesni koral Johana Sebastiana Bacha *In Dir ist freude*.

Marko Manin

V razmislek

Združevanje župnij, luksuz ali nuja?

Koprská škofija je vstopila v leto 2016 z novo župnijsko razporeditvijo. Vse to smo lahko brali, tudi poslušali po najrazličnejših radijskih postajah od radia Ognjišče, radia Koper, pa tudi radia Slovenija. Od 189 župnij bo v škofiji Koper od 2018 dalje le 100 župnijskih enot. Kot pri vsaki novosti so verniki, ki so pri tej združitvi soudeleženi, imeli različne reakcije: od zelo odklonilnih do zelo, zelo razumevajočih. Dobili pa so se tudi taki, ki jih vse to prav nič ne zanima.

Zavedati pa se le moramo, da takšna oblika združitve župnij ni nič novega in se bo z leti še nadaljevala. Pohvale vredno je, da je vsaj en škof v Sloveniji končno "ugriznil v to kar kisló jabolko" in zadevo porinil naprej, kot je Mojzes vlekó Izraelce gor in dol po Izraelu ...

Znanec iz najstarejše nemške škofije Trier, ki obstaja od 3. stoletja dalje, mi je pripovedoval, kako je tamkajšnji škof. msgr. Judith Rupp l. 2016 začel združevati župnije in bo celotni načrt končal šele leta 2020. Škofija Trier šteje 172 župnij. Po končani združitvi župnij jih bo imela le 35. Do tega postopka so prišli z ugotovitvijo, da sedanje razdrobljene župnije ne ustrezajo več času. (Isto je bilo v škofiji Koper.) Trierska škofija ima nekaj nad milijon in pol vernikov. Po združitvi župnij iz sedanjih 172 na 35 bo vsaka župnija imela okrog 43.000 vernikov. Med utemeljitvijo o združevanju je trier-

ski škof tudi poudaril: "Sedanje razdrobljene župnije niso več kreativne. Kot v svetu rabi tudi Cerkve kreativnost. V Nemčiji dajemo velik poudarek na vlogo laikov, kar je izredno pomembno. Zavedati pa se moramo, da zakramentalni vidik v župniji ostaja in bo ostal na duhovnikovih plečih" ... Prav te dni je papež v enem od svojih govorov rekel: "Posvetite večjo pozornost spravi, usmiljenju in odpuščanju. Ne prezrite tesne vezi med evharistijo in duhovništvom. Če ne bo duhovnikov, ne bo evharistije! ... " Trierski škof msgr. Judith Rupp pa je še dodal: "Pri združitvi župnij ne gre za neko udobnost v Cerkvi, pač pa za nujo, da bi vernike znova in znova predramljali, da je odgovornost v župniji na ramenih vseh in ne samo duhovnika ali škofije. Skupaj z molitvijo in zakramentalnim življenjem v župnijah bodo župnije postale bratske in žive skupnosti, ki bodo čutile potrebo tudi po novih duhovnih poklicih", pravi trierski škof.

Če primerjamo škofijo Trier v Nemčiji, ki je znatno večja od škofije Koper, pridemo do sklepa, da ima škofija Koper še vedno preveč župnijskih enot na število prebivalstva. Združevanje župnij se bo v Sloveniji v prihodnje nadaljevalo tudi v drugih slovenskih škofijah, zato to, kar je prva začela škofija Koper, ni danes noben luksuz ali udobnost, ampak nuja!

Ambrož Kodolja

*PRVA NAGRADA
15.000 EVROVNATEČAJ
ZA ŽUPNIJE
2018

TO BO USPEH ZA VSE

Zaradi velikega povpraševanja se **TuttixTutti**, natečaj, na katerem bodo nagrajene najboljše ideje tistih, ki pomagajo ljudem v potrebi. Vpiši svojo župnijo in predstavi **svoj solidarnostni projekt**: lahko boš zmagal in osvojil sredstva* za njegovo uresničitev. Če se ga hočeš udeležiti, je dovolj, da organiziraš **un formativno srečanje** o ekonomski podpori katoliški Cerkvi in predstaviš družbeno koristen projekt v prid svoji skupnosti. Pogovori se z župnikom in pozanimaj se na portalu tuttixtutti.it Tudi letos pomagaj in pusti si pomagati.

Natečaj organizira Služba
C.E.I. za promocijo
ekonomske podpore
katoliški Cerkvi

Gorica / Skupnost družin Sončnica

Alenka Rebula o najpogostejših težavah v dialogu med moškim in žensko

V četrtek, 8. marca, je v dvorani Franca Močnika pred številnim občinstvom sklenila letošnji niz predavanj Skupnosti družin Sončnica pisateljica, pesnica in predavateljica Alenka Rebula. V predavanju z naslovom *Tako blizu, tako daleč: ženske in moški v iskanju razumevanja* je spregovorila o odnosih med ženskami in moškimi, o tem, kar jih ločuje, in tistem, kar bogati življenje v paru. Alenka Rebula se je rodila v Loki pri Zidanem Mostu, živi v Sosljanu pri Trstu. Končala je študij filozofije na psihološki smeri tržaške univerze. Ima tri odrasle otroke. Že vrsto let poučuje družbene vede na humanističnem liceju Slomšek v Trstu. Ukvarja se z esejistiko, literaturo, predavanji in delavnici. Najbolj jo zanimajo obdobje otroštva, psihologija telesa, odnosov, kultura miru. Je avtorica izredno odmevnih strokovnih knjig: *Globine, ki so nas rodile*, priročnika za samovzgojo *Blagor ženskam, Sto obrazov notranje moči, Vera vase*.

V svojem predavanju je hotela poudariti nekaj, kar naj bi bilo ko-

ristno za več generacij poslušalcev, za mlade in že starejše pare, ki stalno iščejo način, da bi se bolj razumeli. Rebulova nam je na podlagi osebne izkušnje povedala, kako ustvariti bližino v dvoje, dotaknila se je pomembnih vprašanj: *Ali res prihajamo ženske in moški z dveh različnih planetov in je tako težko najti skupni jezik razumevanja? Katere so najpogostejše težave v dialogu med*

moškim in žensko? Katere so razlike v doživljanju drug drugega, sebe in sveta? Najprej je opozorila, da lahko ljubezensko razmerje analiziramo tako s komičnega kot tragičnega vidika - o nobenem drugem argumentu ne najdemo

v literaturi toliko materiala, o nobeni drugi tematiki se ne toliko pogovarjamo in razmišljamo. V

Foto dd

začetku je navedla glavne razlike med ženskim in moškim načinom mišljenja: *„Kupila sem si škatlo barvic zato, ker so bile lepe, prijatelj pa me je vprašal, ali so koristne“* - ženske naravno privlačuje to, kar je lepo, vseh jim je sanjariti

in razmišljati o tem, kaj bi lahko bilo, za moške pa mora biti vsaka stvar najprej koristna in praktična, toliko bolj, če je tudi lepa. To se zdi nepomembna razlika, v resnici pa zelo vpliva na interpretacijo potreb in želja partnerja. Zbližamo se, ko razumemo, kaj drugega veseli, in postane to pomembno tudi za nas; spoznati moramo, kaj je drugemu pri srcu. Predavateljica se povedala tudi, da se ženska hoče počutiti varna in pripravljena na vsak dogodek, pri tem pa hoče poskrbeti tudi za druge, po značaju rada deli svoje misli in občutke s partnerjem, ki pa se raje zapira vase. Da se izognemo nesporazumom, se moramo truditi, da drug drugega razumemo in ne egocentrično sklepamo in ugibamo, katere so misli našega življenjskega sopotnika. Vprašaj-

mo se: *„Kako jaz lahko razumem, da je drugi drugačen od mene?“*.

Po drugi strani moramo sami partnerja opozoriti, ko narobe interpretira naše besede in naše vedenje. Komunikacija mora biti obojestranska, da že od začetka ljubezenskega odnosa razumemo, katere so resnične misli druge osebe, in ji pomagamo pravilno interpretirati naše, kajti z napačno komunikacijo se kopicijo nepopolne informacije in se ustvarja vedno večja oddaljenost: *„Ko pred drugo osebo položimo najprej en kamen, potem pa drugega in tako naprej, bomo kmalu zgradili zid, ki bo postal tako visok, da drugega ne bomo videli več“*. Kljub ljubezni, najboljšim namenom in dejstvu, da si partnerja želita drug drugemu samo dobro, se z napačno komunikacijo prizadeneta in ranita. Nastane sovraštvo, ki je izraz obupane jeze, ker nam na noben način ne uspe ubesediti naših misli in čustev. Ko ostanejo pari veliko let v taki problematični situaciji, pride do travmatičnih izbruhov jeze in večkrat se zakon konča z ločitvijo. Uporabljati moramo *„varno izražanje“*, ki pa v paru pogostokrat manjka: drugemu moramo naše misli in želje povedati nežno, tako da ga ne spravimo v stisko, brez nadležnega in nasilnega govorjenja, kajti vsak človek, ki se počuti ogroženega, avtomatično ogluši in ne spreje-

ma več informacij. Ženske so prepričane, da znajo poslušati, rade govorijo o svojih čustvih in hočejo z govorjenjem vse rešiti; obratno so moški po naravi bolj zaprti in o tem, kar imajo v srcu, ne spregovorijo radi. Velikokrat pa se dogaja, da so ženske polne neizgovorenih besed in jih to ovira pri aktivnem poslušanju partnerja: *„Šele ko govorijo o sebi, ko jih mož z zanimanjem posluša, so pripravljene njega poslušati“*. Komunikacijo v paru zelo moti tudi komentiranje tega, kar drugi dela, kar drugega veseli, zato mora vsak imeti svoj prostor, v katerega se lahko zateče, in istočasno spoštovati in braniti prostor drugega - ljubezen ne raste brez spoštovanja. Ženske so večkrat nezadovoljne tudi zato, ker si same ne vzamejo svojega prostora. Rade skrbijo za dom in družino, po naravi pa so *„potepuške“*, radovedne in si želijo sprememb, in čeprav so večkrat te lastnosti kulturno zaničane, jim mora mož pustiti svobodo in podpirati, da počnejo to, kar jih veseli, ženska samostojnost mu mora biti všeč.

V paru se moramo naučiti, da drugemu na *nežen, goreč, prepričljiv in privlačen način* povemo, kaj si želimo. V skupnem prostoru moramo gojiti veselje do življenja in spoštovati svobodo drugega, vse njegove potrebe, saj je vsak od nas le gost v prostoru svojega soproga in nihče nima pravice, da mu ga popolnoma zasede!

Katja Ferletič

Župnijska dvorana v Doberdolu / Gledališki večer

Komedija, prepojena z absurdnimi odtenki med biti in ne biti

Že vrsto let se društva, ki delujejo v Doberdolu, vasi goriškega Krasa, prepojeni s krvavimi zgodovinskimi dogajanjmi med prvo svetovno vojno, združujejo, da bi se ob dnevu slovenske kulture poklonila naši besedni umetnosti. Včasih se to iz raznih vzrokov zgodi z zamikom. Tako je bila letos prireditev s tem nadimom šele v petek, 16. marca, v župnijski dvorani, za kar so se organizatorji, SKD Hrast, SKRD Jezero, Pihalni orkester Kras in Župnija Doberdolu, zahvalili domačemu župniku g. Ambrožu Kodlji, ki je bil prisoten na večeru. Prireditve se je udeležil tudi doberdolski župan Fabio Vizintin, vselej pozoren na vse, kar se dogaja v vasi. Organizatorji so uvodni nagovor zaupali učitelju Dariu Bertinazziju, pevcu, pevovodji in nasploh dejavnemu kulturniku v domačem kraju in v širši Goriški. Med drugim je v svojem raz-

mišljanju opozoril, da je doberdolska skupnost, kljub svoji *„majhnosti“*, živahno dejavna na različnih področjih. V vasi se vsak dan kaj dogaja, od vaj pevskih zborov, godbenikov, mažoret pa do športnih aktivnosti. Tudi šport lahko prispeva marsikaj pri združevanju naših mladih in pri utrjevanju narodnih vezi, kot je bilo to včasih, ko sta delovali društvi Sokol in Orel. *„V času narodnega zatiranja sta namreč imeli tudi nalogo ohranjanja slovenskega jezika. Zato bi bilo dobro, ko bi se naša slovenska športna društva spet približala prvotnemu cilju, za katerega so nastala, in ne zgolj iz rekreacijskega namena ali osebnih ambicij oziroma potreb posameznikov“*, je bil jasen Bertinazzi. Saj so tudi vsa naša društva nastala zaradi skupnega cilja: ohranjati in gojiti čut narodne pripadnosti in

Foto kil

zavesti. To sporočilo naj bo svetlo vodilo tudi za mlajše rodove. Po teh mislih, polnih pomenljive vsebine, ki se je marsikdo ogiba, češ da ne spada v našo sodobno večkulturno realnost, a je še kako potrebna (!), se je Bertinazzi zastavil pri gostu, Beneškem gledališču, ki že od l. 1976 z uprizorjanjem gledaliških del domačih in tujih dramatikov ohranja živo slovensko kulturo in pojoče beneško narečje. Ugotavljal je, da še danes premalo poznamo beneške rojake, kljub temu da imamo na razpolago dva tamkajšnja časopisa, Novi Matajur in Dom, pa še Radio Trst A (in tudi radijsko postajo Radio Spazio, op. pisca), ki redno poročajo o življenju in kulturnem dogajanju med Beneškimi Slovenci. Občinstvo, ki bi se za to priložnost lahko zbralo v večjem številu, se je prepričalo o tem, kako zna Beneško gledališče ponuditi ne samo lahkotnejše komedijske vsebine, ampak tudi taka besedila, ki gledalcu postavljajo vprašanja o svobodni volji, o našem življenju, ki se neizbežno konča s smrtjo...

„Nihče ne pride iz življenja živ“, zatrjuje eden izmed protagonistov predstave *Tarije na pingulanki (Trije na gugalnici)*, ki jo je za potrebe beneških igralcev priredil in zrežiral gledališki igralec Gregor

Geč, z bogatimi režijskimi izkušnjami v ljubiteljskih krogih. Premierno so delo, predstavljeno v beneškem narečju, uprizorili na letošnjem dnevu emigranta v čedajskem gledališču. Sodobni tekst, ki se dotika marsikatero eksistencialne teme - v njem najdemo misli raznih znanih filozofov, npr. De Carstera, Schopenhauerja ..., pa tudi besede iz Svetega pisma - in vsebuje kar nekaj prvih beckettovskega pisanja, je napisal italijanski avtor Luigi Lunari l. 1990. Preveden je v 26 jezikov, tako da se pojavlja na svetovnih odrih in povsod doživlja veliko uspeha prav zaradi nikdar izčrpanih tematik, ki se jih dotika. Pri zorišče je na videz čisto navaden prostor v sedmem nadstropju neke palače. V njem se znajdejo trije moški, eden ima galanten zmenek z žensko, drugi, vojaški kapetan,

je prišel tja, da bi se pogajal za nakup orožja, tretji, profesor, je prišel k založniku zaradi svoje knjige. Vsak izmed njih je prepričan, da je tam, kamor je bil namenjen iti. V resnici se v tem čudnem prostoru dogajajo skrivnostne stvari ... Vsak je prišel skozi določena vrata. In samo skozi tista lahko gre iz sobe, sicer pa ven ne morejo, ker je zunaj vaja proti onesnaževanju. Tako morajo skupaj prečuti noč. Zaradi čudnih situacij se v njih porajajo dvomi in sumi. Začnejo se pogovarjati o marsičem, seveda tudi o poslednjih stvareh. Njihove misli odražajo njihove značaje in psihološka stanja; eden je prestrašen in živčen, drugemu se zdi

vse povsem normalno, tretji pa skuša racionalno in logično razlagati vse, kar se jim dogaja. Sam prostor pa se jim začenja izrisovati kot predsoba večnosti. Morda so že vsi trije mrtvi ... Ko se kar naenkrat pojavi čistilka, se ozračje zaradi njenih dvoumnih besed še bolj nasiči s skrivnostjo in stisko. O njej si mislijo, da je angel poslednje sodbe, ali celo Mati Božja. Ko odide in se končno zasliši sirena, ki naznanja konec vaje proti onesnaževanju, se zgodi še nekaj ... osupljivega.

Delo je posejano s humornimi odtenki, ki izzbijajo smeh, a v bistvu vsebina vzbudi v gledalcu dokaj nelagodno razpoloženje in ga,

polnega dvomov, vabi h globlje razmišljanju. Nastopajoči igralci Beneškega gledališča, Adriano Gariup, Franco Qualizza, Roberto Bergnach in Emanuela Cici-go, so zaupane jim like dobro karakterizirali in njihove značajske odtenke podkrepili s prepričljivo in naravno mimiko in gestikulacijo. Uigran tercet je znal izkoristiti režiserjeve nasvete in lastne izkušnje na odrskih deskah. Režiser Geč je z igralci ustvaril razgibano odrsko dogajanje in dal vsebinskim odtenkom pravi ton. Gledalci so izvajalcem Beneškega gledališča namenili topli, dolgotrajni aplavz.

Iva Koršič

Člani Društva slovenskih upokojencev za Goriško na izletu v Furlaniji

Mimoze članicam po ogledu pršutarne in drugih zanimivosti

Goriški upokojenci so danes na izletu v furlansko mesto San Daniele, kamor so se pripeljali z dvema avtobusoma. Tam so si najprej ogledali in spoznali glavne zanimivosti. Nato jih je pričakal lastnik znane pršutarne *„Il Camarin“*, ki jim je po ogledu pršutarne in razlagi o dozorevanju pršutov postregel s to odlično dobrotu. Dobro razpoloženi upokojenci sta nato sprejeli vodički in jih popeljali

na ogled drugih zanimivosti. Najprej so se ustavili v *„Loži“* nekdanje palače Občine, danes knjižnice *„Guarneriana“*, ustanovljene leta 1466, v kateri je ohranjena tudi redka izdaja Dantejevega Pekla iz 14. stoletja; tja so svojčas zahajale tudi slovite osebnosti, kakor so bili Ugo Foscolo, Ippolito Nievo in Giosue' Carducci. Sledil je ogled stolnice in cerkve Sant'Antonio Abate, poznane kot *„Cappella Sistina del Friuli“*, s pomembni-

mi freskami, ter cerkve Santa Maria della Fratta, zgrajene leta 1348 ob stolpu obzidja iz 10. - 11. stoletja. Ogledali so si tudi procelje hiše *„Casa del Trecento“* iz 13. stoletja, ki jo prištevajo k eni najstarejših zgradb v Furlaniji. Kraj je poznan tudi po festivalu *„Aria di Festa“*, prireditvi mednarodnega pomena s poudarkom na kulturi, kulinariki in turizmu; prirejajo ga od leta 1985 zadnji teden v juniju in traja 4 dni ter je povzpet po srednjeveški *„šagri“* pršuta. Sledila je vožnja do restavracije *„Belvedere“* v kraju Tricesimo, kjer je družjenje sklenil tradicionalni poklon mimoze vsem prisotnim ženskam.

Loža (Biblioteca Guarneriana)

(IN)

GALERIJA ARS Razstava Brda na dlani

Razkošje barv v pogledih na vinorodne griče

V popolnem nasprotju s klisim deževnim vremenom je v prostorih galerije Ars nad Katedralo knjigarno na goriškem Travniku v poznem sobotnem popoldnevu zažarela paleta močnih barvnih odtenkov, ob katerih se gledalcu razjasni oko in razveseli srce. V galeriji Ars so namreč 17. marca 2018 v prijaznem vzdušju odprli likovno razstavo z naslovom *Brda na dlani*. Na njej razstavljajo svoja dela navdušeni "ljubitelski" slikarji, ki jih veselje do likovnega ustvarjanja združuje v Društvu Briških likovnih ustvarjalcev Dabla. Društvo je dobilo ime po narečnem izrazu za drevo in živahno deluje dvanajst let. Najprej je bil njihov mentor akademski slikar Franc Golob, s katerim so se ukvarjali z osnovo in kompozicijo. V zadnjih sedmih letih pa likovne zanesenjake umetniško usmerja mag. Bojan Bensa, domačin iz Brd, ki sicer živi in deluje v Ljubljani, a se vedno rad vrača v rodna Brda. Z njim so se preusmerili v raziskovanje barv, barvnih nanosov in se začeli spogledovati z "modernim" slikarstvom. Društvo šteje kakih trideset članov iz Brd in okolice pa tudi iz bližnjih krajev v Italiji. Pod vodstvom mentorja radi obiskujejo tudi razstave, da spoznavajo raznolikost likovnega izražanja, in se seveda tudi sami udeležujejo likovnih dogodkov. Zdaj bomo njihova novejša dela, ki jih odlikujejo žive barve, v glavnem prevladujejo odtenki zelene in modre, za nekaj časa lahko občudovali v galeriji Ars. Na odprtju je dobrodošlico razstavljajočim slikarjem in ostalim udeležencem izrekel predsednik društva Ars Jurij Paljč, ki je najprej povabil, naj spregovori odbornik za kulturo v goriški občinski upravi, Fabrizio Oreti. Odbornik je ob pozdravu v imenu občinske uprave med drugim dejal, da se sam zavzema za sožitje in aktivno sobivanje ob meji. Le-ta zanj ni meja, ampak priložnost za medsebojno oplajanje in skupno delovanje na različnih področjih. Poudaril je tudi, kako pomembno je, da se obe Goriči zavedata dragocenosti Brd na italijanski in slovenski strani.

Foto DP

Za njim je spregovorila Alda Grudina, predsednica društva Dabla. Opozorila je, da v slikarstvu meja ni tako očitna kot v vsakdanjem življenju, saj je "slikarstvo brez meja". Na goriški razstavi se člani Dabla predstavljajo s slikami, ki nudijo krasne poglede na Brda. "Z veseljem slikamo", je dejala "in upamo, da bomo še naprej tako lepo sodelovali z Gorico, Tržičem in ostalimi, s katerimi smo v stikih". Gospa Grudina je prepustila besedo njihove mentorji, akademskemu slikarju Bojanu Bensi, ki je povedal, da je skupina članov Dabla zelo raznovrstna. Skupna točka vseh, ki ustvarjajo v društvu, pa je neka strast, ki jih združuje s pokrajino, iz katere izhajajo. Iz tega izvirajo tudi njihove karakterne lastnosti in njihova duša. Ko je sam prišel kot mentor v to skupino, jim je zelo jasno povedal, da se bo osredinil na barvitost. Barva je področje, na katerem se slikarji lahko še bolj "odprejo". Kot mentor je hotel ohraniti raznolikost in posebnosti ustvarjalnih hotenj posameznikov. Želel jim je približati čudoviti svet barv in pri tem je sklenil, da bo posameznike vodil v odkrivanje lastnih umetniških vzgibov. "Energijo, ki jim jo jaz dajem, dobivam tudi nazaj. To je neka pretočnost, nekaj, kar počnem z veseljem z njimi". Naslov razstave *Brda na dlani* pa je že sam posebej dovolj zgovoren. Bolj kot na dlani so Brda prav v srcih razstavljajo-

čjih likovnikov, je opomnil Bensa. Vsem je seveda skupna točka barvitost.

Nekaj besed je izrekla tudi slikarka Maria Grazia Peršolja, ki je bila posrednica med galerijo Ars in društvom Dabla za uresničitev te razstave. Vneto sicer spremlja ustvarjalni zanos teh briških likovnikov že deset let.

Razkošje barv se je ob koncu spojilo z razponom gibalnih spretnosti, ki so jih prikazali mladi, gibčni plesalci, ki se posebne vrste gibalne umetnosti, Freestyle, učijo v plesni šoli Dance for your rights v Gorici. Njena predsednica je Lili Grudina, ki se je tudi izkazala pri izvajanju kar zahtevnem plesu. Navzoči so mladim plesalcem namenili toplo ploskanje. Lepi likovni dogodek se je ob koncu prelevil v prijateljski klepet ob kozarčku bele in rdeče briške kapljice ter sladkih domačih dobrotah, ki so jih ponudile slikarke. Svoje umetniško nagnjenje očitno uporabljajo tudi v kuhinji!

Iva Koršič

Primorska poje v štandreški cerkvi Zazvene so sakralne pesmi

Foto DP

V petek, 16. 3. 2018, je bila štandreška cerkev prizorišče zborovske revije Primorska poje, na kateri so nastopili zbori s sakralnim programom. Uvodno misel je podal Matej Klanjšček, ki je izpostavil vlogo kulturne ustvarjalnosti, ki je še vedno zelo živa in dejavna v naši skup-

nosti in ima izrazit intelektualni, socialni in narodnostni pomen. Izrazil je zadovoljstvo zaradi številnih kulturnih pobud. Že samo na reviji Primorska poje se bo več kot dvesto zborov predstavilo na 32. revijah v raznih krajih Primorske. Na reviji se vsako leto spomnimo na kulturnike, ki so prispevali, da pesmi in skladbe, tako narodne kot sakralne, ohranjajo in utrjujejo našo slovensko zavest. Letošnja Primorska poje je posvečena Vinku Vodopivcu ob 140. obletnici rojstva, Bredi Šček ob 50. obletnici smrti in Miroslavu Vilharju ob 200. obletnici rojstva. Skupna izhodišča vseh treh narodnih buditeljev so: ljubezen do slovenske besede, glasbe, sočloveka in slovenske zemlje. Govornik je izrazil prepričanje, da znano te vrednote gojiti tudi danes in jih posredovati novim generacijam. / DP

/ str. 14

Veliki noči naproti

V petek, 23. marca 2018, bo ob 20. uri v šoli v Podgori (v cerkvi v primeru slabega vremena) križev pot dekanije Štandrež ob 100-letnici konca 1. svetovne vojne. Na križevem potu bodo sodelovale vse slovenske župnije, pel bo zbor iz Podgore, sklepno misel bo podal nadškof msgr. Redaelli. Na oljčno nedeljo, 25. marca, se bo maša pri sv. Ivanu začela ob 9.45, v Pevmi pa ob 8.30.

JOŽEK BERTOLINI

27. 3. 1988 - 27. 3. 2018

Ob 30. obletnici njegove smrti
se vam zahvaljujemo
za povezanost v molitvi.

Večno ljubljen v naših srcih.

BRATA IN SESTRE

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbeno vprašanja

Anton Gregorčič v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo vabita

četrek, 22. marca 2018, ob 20. uri na Srečanje pod lipami, na katerem bo predstavitev publikacije Jeruzalem ob Soči, obsežne monografije o zgodovini Judov na Goriškem in o pečatu, ki ga je ta skupnost pustila naši deželi. Avtor monografije je dr. Renato Podbersič, z njim se bo pogovarjal dr. Egon Pelikan. Na večeru bodo z izborom pesmi iz judovske tradicije sodelovale pevke Mladinskega zbora Šempeter - Vrtojba, ki ga vodi Mojca Podbersič. Klavirska spremljava Blaž Pahor. Srečanje bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, drev. 20. septembra 85.

Občina Steverjan v sodelovanju s Civilno zaščito, lovskima družinama iz Steverjana in Jazbin, društvoma F. B. Sedej in Briški grič ter osnovno šolo A. Gradnik, ponovno organizira ekološki dan v soboto, 24. marca 2017.

Udeleženci se bodo zbrali ob 9. uri pged občinsko hišo. Vabljeni!

ASZ Olympia - Gorica vabi na Velikonočni prikaz dela (gymplay, rhythm & dance, artistic gym, show dance) v ponedeljek, 26. marca 2018, ob 17. uri v telovadnici na drevoredu 20. septembra 85 v Gorici.

Med velikonočnimi prazniki bo v Vipavskem Križu zanimiva razstava pirhov z različnih koncev Slovenije, Evrope, Rusije in Južne Amerike. Razstavo pirhov bodo dopolnjevale umetnine, ki se nanašajo na postni čas in Veliko noč. Razstava bo odprta do 8. aprila 2018 vsak dan med 15. in 20. uro. Za ogled izven urnika pokličite gospo Lojzko Paljč GSM 051 238 038.

SPDG načrtuje od 16. do 22. junija izlet v Piemont. Obiskali bodo Turin in si ogledali najbolj znane spomenike in zanimivosti, med

temi tudi Muzej egipčanske kulture. Nadalje bodo obiskali dve alpski dolini na meji s Francijo (dolina Chissone in trdnjava Fenestrelle) ter se povzpeli do izvira Pada. Drugi del izleta bo namenjen spoznavanju in odkrivanju zanimivosti v pokrajini Langhe in ogledu mesta Pavia. Prevoz z avtobusom iz Gorice. Informacije in prijave Vlado (3317059216).

PD Rupa-Peč vabi na vsakoletni izlet v Maroko od 23. do 30. avgusta 2018. Info tel. 0481 882285 (Ivo Kovic).

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 23. 3. 2018 do 29. 3. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Sporod: **Petek, 23. marca** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 24. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 25. marca: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 26. marca (v studiu Miha Kovic): Mihec in Jakec.

Torek, 27. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 28. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Sindon, Kristusov mrtvaški prt. - Izbor melodij.

Četrtek, 29. marca (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Kulturni center Lojze Bratuž
Združjenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica

Koncertna sezona 2017 - 2018

Novi muzikal
Vesna

Nedelja, 8. aprila 2018, ob 17. uri
Kulturni center Lojze Bratuž

Info in rezervacije:
+39 0481531445, od ponedeljka do petka, med 8.30 in 12.30
info@centerbratuž.org - www.centerbratuž.org
Spletna prodaja vstopnic: www.vivaticket.it

Krožek Anton Gregorčič
za družbeno-politična vprašanja

Kulturni center
Lojze Bratuž

SREČANJA POD LIPAMI

Duhovna misel za Veliko noč
DR. NATAŠA GOVEKAR

Direktorica teološko-pastoralnega oddelka v vaticanskem tajništvu za komunikacijo
Posredovanje vizije papeža Frančiška preko medijev
Pogovor bo vodil časnikar Julijan Čavdek

SREDA, 28. MARCA 2018, ob 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

NOVO PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

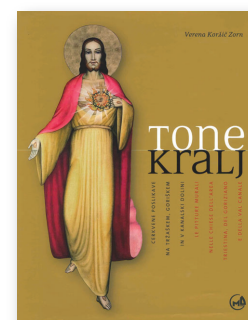

Ponovno je izšla
dvojezična monografija

Verena Koršič Zorn

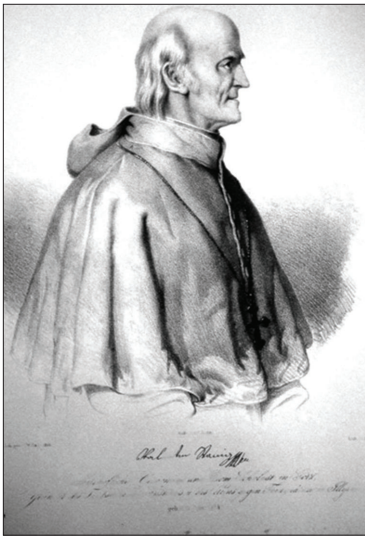
TONE KRALJ

Cerkvene poslikave na Tržaškem, Goriškem
in v Kanalski dolini / Le pitture murali nelle chiese
dell'area triestina, del Goriziano e della Val Canale

Ljubljana / Posvet o liku Valentina Staniča Razsvetljenec. Dobrotnik. Domoljub.

Lik Valentina Staniča, primorskega duhovnika in gornika, ki je bil po duši tudi znanstvenik in raziskovalec, je pri nas premalo poznan. Večkrat se z njegovim imenom srečamo med planinarjenjem. Ena od koč pod Triglavom nosi njegovo ime. Po njem so poimenovali tudi zavetišče tik pod vrhom slovenskega očaka, ki lahko pohodnike sprejme v primeru nepredvidenih vremenskih okoliščin na najvišjem slovenskem vrhu. Stanič pa je bil precej več kot samo duhovnik in izurjen hribolazec. Njegovo zgodbo bi morali poznati vsi Slovenci, posebej pa Goričani. Stanič je namreč naš rojak. Rojen je bil v

Bodrežu nad Kanalom leta 1774. Starši, ki so bili kmetje, so mu omogočili študij v najstniških letih na bogoslovju, potem ko je za precejšen del predhodne izobrazbe poskrbel kar sam. Bil je nadarjen učenec in radoveden zanesenjak pri študiju. Zaradi njegove vsestranskosti bi ga lahko opredelili za človeka renesančnega duha in razsvetljenske miselnosti.

Posvet za velikega duhovnika in humanista

Slovenska strokovna javnost se je zato tudi odločila, da se bo velikemu duhovniku, odličnemu znanstveniku in hu-

manistu poklonila s prav posebnim simpozijem, ki sta ga konec februarja priredila Inštitut za zgodovino medicine Medicinske fakultete v Ljubljani in Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije. Pri pobudi je sodelovala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, zaradi česar je bilo celotno predavanje tolmačeno tudi v znakovnem jeziku. Posvet je potekal v prostorih Slovenske maticice na Kongresnem trgu.

Spregovorila je dr. Tatjana Peterlin Neumeier, slovenska znanstvenica, ki je Staniča začela temeljiteje spoznavati, potem ko se je po poroki preselila v Nemčijo. V Avstriji in na Bavarskem je namreč Stanič,

predvsem med planinci, zelo znano ime. Stanič je svoje izobraževanje opravil najprej na trivialki na Trbižu, kasneje se je preselil v Celovec in Salzburg, kjer je leta 1802 tudi pel novo mašo. Poleg teologije je sklenil tudi univerzitetni študij filozofije. V tem kontekstu se je rodila njegova ljubezen do gora. Na Bavarskem je začel naskakovati zahtevne vrhove in bil prvi, ki je stopil na najzahtevnejši bavarski vrh Watzmann. To mu je prineslo precejšnjo prepoznavnost. Stanič je bil tudi v skupini prvopristopnikov na Veliki Klek (Grossglock-

ner), prvi je pozimi dosegel vrh Utensberga. Po vrnitvi v domače kraje je z alpinističnimi podvigi nadaljeval tudi v Julijcih. Bil je med utemeljitelji modernega alpinizma v vzhodnih Julijskih Alpah. "To so bili seveda izjemni gorniški uspehi", je poudarila predavateljica in pri tem pomenila še pomemben preboj. Osvajanje vrhov še kako desetletje pred Staničem ni bilo sprejeto, predvsem s strani cerkvenih oblasti. Interpretirali so ga kot izzivanje. Stanič je s svojimi podvigi pomagal rušiti tak pogled".

Znanstvenik in humanist

Staničevi gorniški podvigi pa so v ospredje postavili še drugo plat goriškega duhovnika. Stanič je bil izjemen znanstvenik. Že v času bivanja v Salzburgu je začel spoznavati osnove geodezije. Pri svojih raziskavah je uporabljal meritve s termometrom in barometrom. Posluževal se je tudi Zollmanske plošče. Znanstvene meritve je tako izvajal na vseh hribovskih pohodih. Po nekaterih pričevanjih je Stanič tudi izmeril vrh Triglava, čeprav mu, po pri-

povedovanju predavateljice, to naj ne bi dejansko uspelo. Na Triglavu pa je zagotovo izmeril tlak in temperaturo. Svojo znanstveno žilico je Stanič razvijal tu-

di na drugih področjih. V obdobju, ko je kot župnik služil na Banjščicah (po letu 1802) in v Ročinju (od leta 1809) se je priučil nekaj osnov medicine, ki so mu omogočile, da je zaradi pomanjkanja zdravnikov na vasi sam cepil farane (predvsem je bil pozoren na otroke) proti črnim kozam. Duhovniška služba in navezanost na svoje farane pa sta bili za Staniča dodatna motivacija tudi pri njegovem delu na področju izobraževanja. "Stanič ni bil samo znanstvenik, bil je tudi prefinjen humanist", je pojasnila predavateljica pred polno dvorano Slovenske maticice. Otrokom je nudil splošno izobrazbo, in to ne samo v okviru nedeljskih šol. Stanič je vzpostavil redni pouk in v ta namen med letoma 1809 in 1813 izdal kar pet učbenikov za šole. Pa ne samo to: leta 1822 je tiskal svojo pesniško zbirko *Pesme za kmete ino mlade ljudi*. To je bila še druga slovenska knjiga na Goriškem. Da bi razumeli okvir, v katerem je takrat deloval Stanič, velja povedati, da si je majhno tiskarno za lastne potrebe ustvaril sam kar na Banjščicah, potem ko si je sestavne dele prinesel iz Gorice.

Pa še zadnji element s tega področja, ki bo nedvomno posebej zanimiv za celotno Goriško: Stanič je bil v prijateljskih stikih z Antonom Martinom Slomškom. Na enem od njegovih prijateljskih srečanj v Ogleju se je rodila zamisel za slovensko založbo. Izkazalo se je, da je bila ta ideja dejansko osnutek za kasnejši nastanek Mohorjeve družbe.

Goriška gluhoemnica

Stanič je bil močno vezan na celotno goriško območje. Napore, vložene v

opismenjevanje otrok v farah, ki jih je sam neposredno upravljal, je od leta 1819 prenesel tudi na celotno goriško nadškofijo. Izobraževanje najmlajših in s tem povezana reforma šolstva sta bila namreč med njegovimi poglavitnimi vzgibi, tudi ko je (leta 1819) postal kanonik v goriški nadškofiji. Gorica pa dolguje Staniču še pomemben dosežek na znanstveno-medicinskem področju, ki je imel zelo pozitivne učinke tudi pri podiranju številnih miselnih pregrad. Potem ko je leta 1836 prebral Czechovo knjigo za pouk gluhoemnih ljudi, se je odločil, da bo pridobljeno znanje unovčil tudi na Goriškem. Leta 1838 je tako na Semeniški ulici skupaj z drugimi somišljeniki ustanovil gluhoemnico. Bila je prva tovrstna institucija na Slovenskem. Druge, ki so nastale kasneje, so se zgleđovale po goriškem modelu. Omeniti še velja, da je gluhoemnica delovala vse do leta 1986. Stanič je s tem pomagal razbijati predsodke do gluhoemnih ljudi, ki so bili vseskozi zelo močni. Dejansko jim je dal glas in pomagal pri brisanju stigme, ki so ji bili podvrženi.

Sklepi

Številna publika, ki je napolnila dvorano Slovenske maticice, je po predavanju oblikovala tudi bogato debato s številnimi anekdotami. Prisotni so bili poznavalci področij, s katerimi se je Stanič aktivno ukvarjal in ki so med seboj tako zelo raznolika. Iz tega je nastal portret renesančnega in hkrati razsvetljenega intelektualca, kot ga je predstavila predavateljica, ki pa je skozi celotno življenje črpal moč iz svoje duhovniške poklicnosti.

kil

DROBICI DOMAČE ZGODOVINE (10)

Dimitri Tabaj

Plemiška rodbina Marenzi (2)

Pomebna veja družine Marenzi je imela svoj dvorec v Odolini. Odolina je široka slepa dolina na južnem pobočju Brkinov. Dolino je oblikoval potok Brsnica, ki na tem mestu ponika v dolgo in globoko jamo Ponikve. Dvorec Odolina je večja gosposka stavba pravokotnega tlorisa z notranjim dvoriščem, ki jo je leta 1628 postavil Pupillo Marenzi, sicer oskrbnik na Novem gradu nad Podgradom. Proti koncu 17. stoletja so dvorec kupili grofje Petači; baroni Marenzi so spet postali njegovi lastniki v 18. stoletju. Dvorec je naslikal v lavirani perorisbi tudi baron Janez Vajkard Valvasor. Danes so žal ostale le še razvaline, ob katerih stojijo prilagojena gospodarska poslopja. Marenzijeva odolinska veja je bila zelo dejavna in je pustila svoj neizbrisni pečat na širšem območju, ki leži na stični točki Brkinov, Krasa in Istre. Dne 10. novem-

bra 1880 je tržaška Edinost poročala o smrti res zaslužnega slovenskega plemiča, barona Jožefa (Josipa) Marenzija (1801-1880), graščaka iz Odoline, viteza reda Franca Jožefa, ki zdaj počiva v Brezovici:

"V nedeljo dne 31. oktobra smo izročili črnej zemlji truplo nepozabljivega gospoda barona Josipa de Marenzi, posestnika grajščine Odolina, prvega občinskega svetovalca, starešine (ključarja) župne cerkve v Brezovici.

Pokojni je bil junaške postave, krepkega zdravja, bistrega uma; ućakal je tudi visoko starost 79 let. Neumorno delaven je bil do zadnjih dni svojega življenja. On ni le kakor pravi oče skrbel za svojo obilno obitelj, in kakor pravi gospodar za svojo mnogobrigno služnićad, nego svoje dušne in telesne moći je posvetil tudi drugim stvarim. Pravi prvi svetovalec je bil več let v občini; za kmetovo korist se je starček trudil pri zadnji cenilni ko-

misiji, za kateri trud mu je presvitić cesar podelil križec Franc-Jožefovega reda; okrajni sodnjiji je bil do zadnjega trenutka vesten poročevalec o zapušćini umrlih. Ali vse te zasluge presežajo one, katere si je pridobil za cerkve, osobito za župno cerkev v Brezovici, katere nejnesebićnejši starešina je bil polnih 30 let. Njegova zasluga je, da je v lepem redu cerkveno premoženje; njemu po večem se imajo zahvaliti farani za lepe zvonove in orglje; njemu gre čast, da ima cerkev dostojno opravilo za službo božjo in da je lepo ozalšana, ker pokojni se ni sramoval vsako jesen od hiše do hiše v obširnej fari za cerkvene potrebe prositi.

Da je bil pokojni baron Jožef Marenzi zelo delaven in načelen poštenjak, ki se je veliko prizadeval za dobrobit cele vasi, je razvidno tudi iz nadaljevanja časopisnega članka: "Kdor je poznal rajncega, nehote se je moral čuditi njegovej žive, delalne veri. Njemu ni bil nikdar v najslabšem vremenu pretežaven pot k službi božji v farno

Cerkov sv. Štefana v Brezovici. Za cerkvijo je pokopališće.

cerkev.

V adventu, do zadnjih dneh let ga najhujji metež ni zadrževal od juternih zornic. V resnici je bil on pravi kristijan! Pa tudi doma na njegovej grajšćini se ni nikdar juterna in večerna molitev opustila; on sam je naprej molil.

Poštenjak je bil v pravem pomenu besede. Do pićice se je ravnal po krščanskem pravilu. Človek

bi rekel, da je bil časi pepe-dantićen. Tako se pripoveduje, da je v Trstu pozabil en sold plaćati. Domu prišedšemu pride na misel nezatni dolg, hitro pošlje hlapca nazaj v Trst, naj poravna dolg".

/ dalje

Razvaline Marenzijevoga dvorca v Odolini.

Dvorec je naslikal v lavirani perorisbi tudi baron Janez Vajkard Valvasor.

Nagrobnik barona Jožefa Marenzija.

S prve strani

Exodus - Prepričljivi Safet Zec

V kapeli trpljenja v cerkvi Presvetega Jezusovega imena v Rimu je septembra leta 2014 papež Frančišek blagoslovil veliko sliko Safeta Zeca z naslovom Snemanje Jezusa s križa, osnutki tega dela so na ogled na razstavi v opatiji pri Rožacu.

Razstava v opatiji nad Rožacem je tako pretresljiva, da govori sama. Safet Zec je danes eden redkih likovnih mojstrov, ki se lahko suvereno pogovarja z vrhunskim slogom renesančnih velikanov, pri svojem likovnem delu uporablja zahtevno mešano tehniko, saj slika na platno, papir, tako v olju kot akvarelu, risba odraža mojstrski slog izbranih, velikost njegovega zadnjega niza, ki nosi naslov *Exodus*, pa bosanskega mojstra uvršča med tiste redke velikane likovne umetnosti, ki sami lahko s svojim delom napolnijo muzej.

Če se boste ob ogledu imenitne razstave vprašali, kje bodo ta velika platna našla svoje mesto v prihodnosti, boste na tihem tudi razumeli, da je sakralni prostor prava izbira za to razstavo, saj vas bosta obe stranski ladji opatije prepričali, da se danes umetnost še lahko umešča v posvečene prostore, da se danes še lahko govori o človeku in iskanju Boga, pravzaprav gre za večni krik človeškega trpljenja po odrešenju in Božji milosti.

Foto JMP

Na levi strani cerkve je desetkrat tri metre dolga slika, na kateri je upodobljeno trpljenje migrantov na čolnu, triptih v desni ladji cerkve pa je posvečen otroku, čigar pretresljiva fotografija je pred leti obkrožila svet. Safet Zec mojstrsko upodobi pretresljivo smrt malega Alea, a ga tako vrhunsko umešči v prazno, našo, stvarnost, da se izogne vsem polemiki-

kam, ki so sledile objavi pretresljive fotografije, z velikim spoštovanjem do otroka pokaže na nas in našo neusmiljeno družbo. Izbira barv, za katere bi lahko kar zapisali, da so Zečeve, pa iz preproste slike naredi mojstrovino. Trpljenje ubežnikov, migrantov in vseh nas, ki se danes sprašujemo, kje smo izgubili človečnost, prihaja do izraza tudi pri Zečevih objemih,

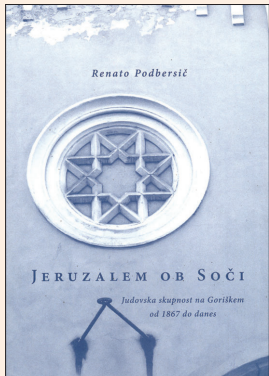
snemanjih s križa in v vseh njegovih razstavljenih slikah.

Ob razstavi, ki še posebej v postnem času govori o današnji Golgoti in križevem potu ljudi, je izšel lep katalog, ki ga je pripravila za Qupe' e' ditions Hana Zec, zapise vanj pa sta prispevala opat Enzo Bianchi in kritik Gian-domenico Romanelli.

Jurij Paljk

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Pri Goriški Mohorjevi družbi je v sodelovanju s Študijskim centrom za narodno spravo in Centrom judovske kulture dediščine sinagoga Maribor izšla obsežna monografija o zgodovini Judov na Goriškem **JERUZALEM OB SOČI, Judovska skupnost na Goriškem od 1867 do danes**. Knjiga, katere avtor je dr. Renato Podbersič in ki ji je uvodno besedo prispeval dr. Egon Pelikan, je simbolno prišla iz tiskarne ob 150. obletnici sprejema tedanje avstrijske ustave iz decembra 1867, ki je odpravila omejitve glede naseljevanja, preseljevanja in priseljevanja, posesti, nepremičnin in opravljanja pridobitnih dejavnosti, tudi za Jude. Politične in državljanske pravice so bile poslej neodvisne od veroizpovedi. V knjigi je predstavljena skupnost, ki je dolga stoletja dajala pomemben pečat Gorici in njeni deželi. Na historičnem Goriškem sta v preteklosti obstajali dve judovski skupnosti, Gorica in Gradišče ob Soči. Prvo svetovno vojno in razpad habsburške monarhije je preživela le judovska skupnost v Gorici, ki so se ji že leta 1893 priključili maloštevilni Judje iz Gradišča. Za tukajšnje Jude je razpad monarhije pomenil konec nekega obdobja. Holokavst je zelo prizadel člane goriške skupnosti, saj je večina tistih, ki so med vojno vztrajali v mestu, končala v taboriščih, predvsem v Auschwitzu. Prihodu Nemcev na Goriško septembra 1943 so sledile prve aretacije tudi med goriškimi Judi, vendar jih je bila večina pozneje izpuščenih. To dejstvo je pri marsikom morda vzbudilo občutek lažne varnosti. Pravi pekel za preostalo goriško judovsko skupnost se je začel 23. novembra 1943. Nemci so s pomočniki začeli racije po mestnih predelih in judovske meščane s silo zganjali na tovarnjake. Najprej so jih odpeljali v goriške zapore, čez nekaj dni pa v tržaški zapor Coroneo, od koder je kmalu sledila pot v Auschwitz. Za veliko večino goriških Judov je bila to pot brez možnosti za vrnitev. Po novi razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo septembra 1947 je judovsko pokopališče v Rožni Dolini, ki ga je dolga stoletja uporabljala goriška judovska skupnost, prišlo pod Jugoslavijo. Danes judovske skupnosti v Gorici ni več. Zaradi maloštevilnosti se je leta 1969 združila s tržaško skupnostjo.

Vladka Tucovič

Vsega po malem

Na skoraj vsakem koraku na nas prežijo oglasna sporočila, najbolj žalostno pri tem pa je, da so napisana v osiromašenem in površnem jeziku ter polna pravopisnih in drugih napak. Oglejmo si primer, ki je prispel v moj elektronski predal. *Preprost sistem za izdelavo svežega, zdravega sira kar doma. Vse kar morate storiti je, da pripravite mešanico mleka po vaši izbiri, ga pogrejte v mikrovalovni pečici in pustite počivati na sobni temperaturi. Ko se zgosti, ga shranite v hladilnik in v manj kot 2 urah boste lahko uživali naravnem siru po vašem okusu.* Ste se prebili skozenj? Od začetka še kar nekako gre, kajne? V prvi povedi še jaz ne bi ničesar očitala. V drugi povedi pa se začne. Najprej manjkata vejici, ki označujeta odvisni stavek, pravilno bi torej bilo: *Vse, kar morate storiti, je, da pripravite mešanico mleka.* Mogoče se je avtor zbal dveh vejic na kupu, pred in za besedico *je*? Tovrstne izgovore (da se komu zdi večje preveč ali da jih postavlja, ker se mu zdi preveč besed na kupu, pa vmes pritakne vejico), za katere bi lahko rekli, da jih je mačka prinesla na repu (so brezpredmetni), namreč pogosto slišim.

In naprej? Če se spomnite prejšnje Jezikovnice, boste takoj vedeli, za kaj gre. Napačno je namreč rabljen svojilni zaimek: *pripravite mešanico mleka po vaši izbiri.* Ne po vaši izbiri, temveč po svoji izbiri. Osebek v tej povedi je namreč druga oseba množine. Zaimek *vaši* bi bil pravilen, če bi osebek bil *mi*, da torej *mi* pripravimo mešanico po vaši izbiri. Napačen osebni zaimek *vaš* namesto *svoje* se ponovi tudi v zadnji povedi, pravilno bi bilo, da *boste lahko uživali v naravnem siru po svojem okusu*, saj je ose-

JEZIKOVNICA

36

bek vi, ki pa resda ni zapisan, vendar je vsebovan v povedku *boste uživali* (torej *vi*). Tu lahko prepoznamo vplivanski učinek, o katerem sem govorila zadnjič, da je namreč svojilni zaimek suggestivnejši od povratnega svojilnega, in zato (iz) rabljen v marketinške namene.

Ob tem, da v zadnji povedi manjka predlog *v*, se ne bom niti ustavljala. Zatičkana napaka, kot temu radi rečemo v žargonu. Bolj me je zmotilo nekaj drugega, ozrite se na številko oz. cifro v besedni zvezi: v manj kot 2 urah. Slovnico ni nič narobe, slogovno pa. Tako nizko število (ne gre za neko visoko število, npr. 200, 2000 ali 2222, ki bi bilo izpisano težje berljivo) bi namreč mirno izpisali z besedo, torej: v manj kot *dveh* urah. Cifre ali številke uporabljamo v besedilih, kjer so zahtevane oz. nujne, npr.

v računih, poročilih, navodilih itd., skratka, v drugačnih besedilih, kot je tovrstno oglasno sporočilo. Seveda se spet zaustavimo ob vprašanju, zakaj so se snovalci tega oglasnega sporočila odločili za rabo številke namesto besede. Jasno, ker je številka hitreje berljiva kot beseda, ker v naslovnikov um prej prodre informacija, da dobimo sir že v manj kot dveh urah, kar je pri oglasnem sporočilu treba poudariti. Čas je namreč denar, tega se moramo po nareku sodobne družbe ves čas zavedati, še zlasti pa med prebiranjem oglasnih sporočil.

Upam, da vi med branjem Jezikovnice mislite na kaj lepšega. Pa lep pozdrav do naslednjic! Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Rojan / Prireditev ob dnevu žena

Društvo Rojanski Marijin dom je v nedeljo, 11. marca, povabilo v goste igralko Metko Pavšič, ki je v zanimivi monodrami Ničesar ne obžalujem odigrala sedem ženskih likov. Gre za delo dramatika Vinka Möderndorferja, ki je po predstavi v Unvrstni kavarni v Ljubljani priznal, da je Pavšičeva s svojo izvrstno izvedbo njegovo besedilo še nadgradila. Resnično je igralka, ki je prikrajšana za vid, a ji ne manjka poguma, vztrajnosti in igralskega talenta, virtuozno odigrala

Foto damij@n

svojo 121. predstavo monodrame. Prikazala je žensko, ki je zaprta na policijski postaji v sobi za zasliševanje. Rada bi šla ven in v tej stiski si izmišlja razne zgodbe, ki so zdaj pretresljive, zdaj obarvane s humorjem in petjem. Glavna zgodba pa je njena in dokazuje, da bi rada postala dobra žena in mati.

Pavšičeva je po poklicu socialna delavka in je zaposlena v domu za ostarele v Idriji, kjer je tudi doma, gledališče pa je njena posebna ljubezen, zato se je po dokončanem magistrskem študiju na AGRFT rada in z vsem srcem začela predajati tudi nastopanju.

Organizatorji društva so ob tem dogodku pripravili v veži doma tudi razstavo umetnika Franca Armanija, ki se posveča izdelavi lesenih umetniških okvirčkov. Sestavlja jih iz raznih vrst lesa z različnimi odtenki in se pri kompoziciji opira na lastno iznajdljivost in pronicljivost. Umetnika in njegovo delo je predstavila predsednica društva, ki je poleg drugega prebrala zapis časnikarja Lojzeta Abraha ob lanski Armanijevi razstavi v Bambičevi galeriji na Opčinah. / (dž)

Tržaško knjižno središče
Odprtje razstave
V znamenju burje

V znamenju burje je naslov nove umetniške razstave, ki so jo odprli v sredo, 14. marca, v prostorih Tržaškega knjižnega središča. Avtorica razstave je umetnica Klavdija Marušič, rojena v Šempetru pri Gorici, ki pa živi in deluje v Trstu. V slikarstvu, grafiki in fotografiji se je izpopolnjevala v Benetkah, Trstu in Grožnjanu. Klavdija Marušič je v slovenskem in italijanskem prostoru najbolj znana po svojih akvarelih. Predstavila se je na več kot 300 skupinskih razstavah, bienalnih akvarela ter mednarodnih likovnih delavnicah. Do zdaj šteje njen opus 21 osebnih razstav.

Ustvarjalna dela slikarke in akvareliske se vsebinsko navezujejo na podobo narave. Središčni motiv avtoričinih zgodnjih akvarelov, nastalih do leta 2012, je izvirna primorska krajina, upodobljena v zemeljskih barvnih odtenkih. Druga ustvarjalna zbirka z naslovom *Metulji iz Fukušime* pa predstavlja skelečo okoljsko problematiko. Avtorica je mesec dni po silovitem potresu v Fukušimi odpotovala prav na Japonsko; tam je dobila navdih za omenjeno razstavo. Nenavadne mutacije metuljev z modrikastimi krili, ki so posledica povišanega radioaktivnega sevanja na območju naravne katastrofe, so osrednji motiv del.

Tokratno razstavo lahko razumemo tudi kot poklon Trstu, mestu burje. Razstava obsega izbrana dela iz obeh omenjenih ciklusov, medtem ko se osrednja umetniška instalacija nanaša na burjo. Umetniška kritičarka Nataša

Foto Marko Manin

usmerja tako prelivanje različnih barvnih odtenkov kot tudi gostoto barv, ki se razteza od zgoščene barvne snovi do povsem prozornih nanosov pigmentov. Avtorica posreduje gledalcu tudi svoje pojmovanje okolja. Podobe abstrahirane kraške krajine upodablja lepoto prvinske, harmonične narave. Instalacija burje pa zanamuje njeno brezmejno moč, ki je velikokrat razdiralna. Likovna dela bodo na ogled do srede, 28. marca.

Marko Manin

Kovšča, ki je razstavo predstavila, je poudarila pomen burje tudi v zgodovini. Povedala je, da je burja ustvarjala tudi evropsko zgodovino, saj je usodno vplivala na razplet bitke med krščansko vojsko vzhodnorimskega cesarja Teodozija in njegovega nasprotnika Evgenija pri Mrzli reki v Vipavski dolini leta 394. Evgenijevim vojakom, ki so branili pogansko vero in vrednote antičnega Rima, je namreč obračala puščice. Teodozija zmagaja je potrdila dokončno zmago slavje krščanske vere v tedanji Evropi. Nataša Kovšča je med predstavitev razstave dejala, da je burja povezana tudi z legendo nastanka mesta Trst. Avtorica je burjo ponazorila z višeco instalacijo, narejeno iz prozorne tkanine v obliki nekakšnega vrtnca, v kateri so ujete lahke kotni knjižni znaki z močno abstrahiranimi motivi primorskih razgledov in metuljih kril, ki prehajajo v podobe namišljenih krajev. Tudi motivi na izobešenih akvarelih so precej poenostavljeni, naslikani zelo delikatno, rahlo, z mehкими nanosi barvnih pigmentov na morsko slikovno podlago. Kritičarka Nataša Kovšča je izjavila, da iz razstavljenih del lahko razberemo, da umetnica premišljeno

Večer v Društvu slovenskih izobražencev

Katalonska sedanost in prihodnost
v pripovedi Bojana Brezigarja

Društvo slovenskih izobražencev je tokrat imelo v gosteh Bojana Brezigarja. Medtem ko je oktobra lani orisal katalonsko zgodovino in možne razplete referenduma, o katerih piše v svoji knjigi *Šest dni v Kataloniji*, je tokrat spregovoril o prihodnosti. Obnovil je glavne dogodke, od 1. oktobra 2017, ko je policija napadla volivce in je dva milijona ljudi glasovalo za neodvisnost, do splošne stavke iz solidarnosti z ranjenimi na manifestacijah, ki je 3. oktobra 2017 ohromila Barcelono.

9. in 10. oktobra bi morala katalonska vlada razglasiti neodvisnost, a jo je istočasno suspendirala. V vladni palači je bila dolga razprava, na kateri je predsednik vlade vztrajal pri predlogu za nove volitve, saj je na prejšnjih 700 tisoč ljudi bilo onesposobljenih, da bi se jih udeležili. V parlamentu so formalno potrdili neodvisnost. Nato je sodišče v Madridu poklicalo na zaslišanje Puigdemonta, ki pa se je s petimi sodelavci zatekel v Bruselj. To ni bil beg, temveč umik v silo, saj so se takoj prijavi belgijski policiji, ko je Madrid izdal tiralico. Na dosedanjih predstavitev knjige so mnogi vprašali Brezigarja,

zakaj je Puigdemont zapustil Katalonijo in šel v Bruselj. Po njegovih besedah sta v stodvajsetih letih samo dva predsednika vlade delovala svobodno, ostali so bili v zaporu, imeli kazenske postopke ali pa so jih poslali v izgnanstvo, zato doživljajo Katalonci beg

1975, zato ni veliko razlike z obdobjem fašizma pri nas.

Ustavno sodišče je naredilo nekaj, za kar ni pristojno – sprejelo je novo odločitev: Puigdemont je lahko izvoljen za predsednika vlade, če pride fizično na sejo s privoljenjem sodnika. To je bilo seveda

račili so mejo in tvegali celo diplomatske incidente s Francijo.

Po dolgih pogajanjih je bil pred dvema tedna sklenjen sporazum, ki je bil sprejet v parlamentu kot resolucija – oblikuje se skupščina predstavnikov Katalonije, ki jo sestavljajo vsi katalonski

poslanci, predstavniki civilne družbe in župani, s sedežem v Bruslju. Tam se oblikuje svet republike, ki mu predseduje Puigdemont in ga sestavlja sedem predstavnikov. To naj bi bila katalonska vlada v izgnanstvu, ki ima sedež in se sestaja v Bruslju. Puigdemont se je odpovedal kandidaturi za predsednika in predlagal Sanchez, ki pa je v zaporu v Madridu. Zato mu sodišče ni dovolilo, da gre v parlament. Katalonija je še vedno brez vlade. Spori med obema strankama še zdaleč niso razčiščeni. Njihova pot v osamosvojitve

bo še dolga, če bodo delovali tako.

Ob koncu je Bojan Brezigar izpostavil tri težave, ki jih ima Katalonija: sodstvo oz. kazenske postopke, politika in vprašanje družbe.

Metka Šinigoj

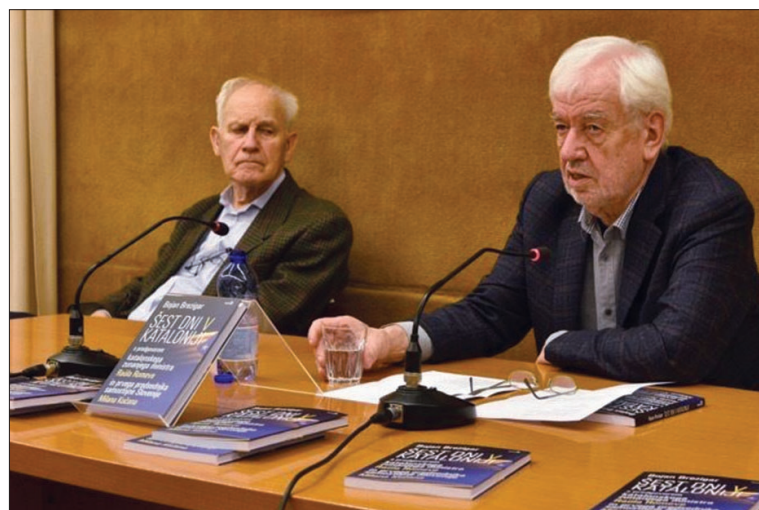

Foto damij@n

Puigdemonta kot nekaj normalnega. Katalonski intelektualci so se pod Francovo diktaturo izselili iz Katalonije po Evropi in izven nje. To je bil pogoj za svobodno razmišljanje, drugače si pristal v zaporu. To se je dogajalo do leta

nemogoče, saj bi ga aretirali, če bi prestopil mejo s Španijo. Tako je španska policija zasedla celotno mesto – pregledovala je mejo, potnike in celo kanalizacijo, obkolili so parlament ter odpirali prtlačnike avtomobilov. Preko-

Predstavitev dokumentarca o padalcih
Samo idealisti

“Ta dokumentarac je dolžna zahvala našim fantom, ki so med vojno tvegali življenje in po vojni doživeli dodatno tragedijo”, je med uvodno predstavitev povedala režiserka dokumentarnega filma Marija Breclj. Dokumentarac zajema dinamično in obenem tragično zgodovinsko dogajanje taktat mladih slovenskih fantov, ki bi lahko ostali v ujetništvu in tam dočakali konec vojne, a so se raje odločili, da bodo tvegali življenje v boju proti fašizmu. Po končani drugi svetovni vojni je mnoge doletel poguben konec.

Predstavitev enournega dokumentarnega filma, ki nosi naslov *Samo idealisti*, je bila v petek, 16. marca 2018, v avditoriju deželnega sedeža RAI v Trstu. Prisotne je nagovoril deželni direktor RAI Guido Corso, ki je poudaril pomen dokumentarnih filmov kot sredstvo javnega obveščanja in se v govoru zahvalil ekipni skupini, ki je dokumentarac pripravila, ter odgovorni urednici slovenskih programov dr. Mariji Repinc, ki se je odločila za to produkcijo. Kot je povedala Marija Breclj, se je zamisel o dokumentarcu porodila deželnega leta 1998. Takrat sta Brecljeva in Jevnikar začela snemati razne intervjuje še živečih protagonistov dokumentarca le za serijo radijskih oddaj. Upoštevač, da so bili pričevalci že v visoki starosti, so se odločili, da jih posnamejo tudi za televizijo. RAI-jevska ekipa je posnela pet še živečih pričevalcev, med katerimi enega v Argentini, ki je bil poglobilni pričevalec.

Marija Breclj je med predstavitev povedala, da jim je pri nastajanju samega dokumentarca stal ob strani Saša Rudolf, ki je med drugim sin

enega glavnih protagonistov tega dokumentarnega filma.

Avtor oddaje Ivo Jevnikar je opravil natančno raziskovalno delo po državnih arhivih v Italiji in Sloveniji po letu 1990. Prav on je poudaril: “Ti fantje so bili popolnoma po nedolžnem obsojeni, da so izdajalci, vohuni. Pobili so jih skrivaj po vojni, ko bi lahko o njih razčiščevali pred sodiščem. Tudi njihove družine so bile stigmatizirane, kajti njihovih imen niso pisali na spomenike padlih, razen nekaterih izjem”. Dokumentarni film natančno opisuje zgodbo primorskih padalcev, ki

komunistična oblast, kajti omenjeni padalci so bili zanjo sumljivi zaradi vezi z zahodnimi zavezniki.

Dokumentarac bogati gradivo, kot so originalne fotografije in video posnetki iz obdobja druge svetovne vojne, kot tudi dokumenti, ki so jih dali na razpolago razni arhivi in pričevalci sami.

V dokumentarnem filmu so prisotna dragocena zgodovinska pričevanja do pred nekaj leti še živečih padalcev Cvetka Šuligoja, Stanka Simčiča, Iva Božiča, Venceslava Ferjančiča in Cirila Kobala, ki so predstavljali še živečo peterico sedemindvajsetih padalcev.

Besedilo je dal glas gledališki igralec Pavel Ravnohrib; montažo pa je opravil Mauro Coloni. Glavno video posnetkov sta opravila snemal-

Foto damij@n

so bili med obdobjem druge svetovne vojne kot italijanski vojaki ujetniki zaveznikov. Kmalu zatem so se vključili v jugoslovanski kraljevi gardni bataljon in v partizanske vrste. Zavezniki so nekatere izmed teh izurili za padalce, radiotelegrafiste, tolmače oziroma diverzante in jih nato odposlali v Jugoslavijo. Marsikateri so bili usmrčeni med vojno; nedopustno pa je to, da so nekateri po vojni izginili brez sledu. Za te poboje je bila odgovorna nova

ca Niki Filipovič in Alberto Lutman, sodelovala sta še studio Trak in Videost.

Dokumentarac je bil po televiziji na sporedu v nedeljo, 18. marca 2018, in bo na deželnem omrežju RAI ponovno na sporedu v četrtek, 22. marca 2018, ob 20.50 na programu RAI 3-bis (kanal 103). Dokumentarni film so v torek, 13. marca 2018, predstavili še v Cekinovem gradu v Ljubljani.

Marko Manin

Športna dvorana v Nabrežini / Pesem mladih

Srca so se ogrela ob prisrčnem otroškem petju

V soboto, 17. marca, in v nedeljo, 18. marca, je bila dvorana Športnega centra Zarja v Bazovici prizorišče revije otroških in mladinskih pevskih zborov *Pesem mladih*, ki jo že vrsto let prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Skupno je na bazovskem odru zapelo 18 otroških zborov, 2 mladinska in 2 dekliška zbor.

Program prvega koncerta je izstopal po svoji pestrosti. Prva sta se predstavila zbor otroških vrtcev Barkovlje (dir. Magda Perpot) in Pika Nogavička iz Doline (dir. Cvetka Kožlin), ki sta zapela ob spremljavi vesele harmonike, prvi izpod roke Gorana Ruzzierja, drugi pa Aljoše Saksida. Značilnost OPZ Glasbena kambrca iz

pevkami, ki dosegajo dovršeno vokalno tehniko. Svoj stilno raznoliki program, ki sega od Gallusa do sodobne skladateljice Vulčeve ter ljudske pesmi so pevke izvedle a cappella.

stavili dolgoletni pevci OPZ Fran Venturini, ki slovijo po pogumnih solistih in nenavadnem programu, saj so med dve slovenski pesmi vključili še angleško *Times and Seasons*. Spremljali sta jih

ki so z Orffovimi instrumenti zapeli priljubljeno ljudsko *Pleši, pleši črni kos*, ostale pesmi pa je na klavir spremljala Martina Jazbec. Prvi del koncerta je sklenil OPZ Šempolajske šole Stanislav Gruden (dir. B. Corbato, pri klavirju E. Lucignano). V drugem delu je najprej stopil na oder devinski zbor Ladja (dir. Olga Tavčar), ki ga je na klavir spremljala Barbara Corbato. Iz publike so se nato pošalili otroci zboru Pet pedi iz Nabrežine (dir. Mirko Ferlan) s pesmico *Nos*, ki jo je priredila letošnja članica komisije, glasbena pedagoginja Katja Gruber, na klavir pa je spremljala Martina Salateo. Iz Devina so zapeli otroci osnovne šole Josip Jurčič pod vodstvom Barbare Corbato ter ob klavirski spremljavi E. Lucignano. Nato so na oder pristopile suverene pevke DePZ Vesela pomlad z Opčin (dir. Andreja Štucin Cergol), ki so z izpiljeno vokalno tehniko in žarečimi obrazi zapele tri ljudske

Zbor OŠ Josip Jurčič iz Devina

Barkovelj (dir. Tina Renar) je uvanje otrok v svet glasbe s petjem in Orffovimi glasbili, kar so pevci sami dokazali s svojim barvitim pevskim nastopom ob spremljavi kitaristke Karen Klobas. OPZ Mini Venturini (dir. Neda Sancin) se lahko ponaša z zelo mladimi solisti, ki so samozavestno zapeli tri pesmi ob spremljavi Martine Jazbec. OPZ iz domače bazovske šole Trubar - Kajuh (dir. Tina Renar) je svojo *Lepo Anko* obogatil z Orffovimi glasbili in koreografijo, poslušalce pa nato razveselil še z Vodopivčevo *Strojepisko* s pravim pisalnim strojem ob spremljavi Valentine Cibic. Prvi del je sklenil DePZ Igo Gruden (dir. Mirko Ferlan), zbor z dolgoletno tradicijo in sposobnimi

Drugi del koncerta je uvedel zbor otroškega vrtca Anton Fakin s Cola (dir. Silva Perčič) ob spremljavi Tine Renar. Nato je mačkoljanski OPS "Z ul' ce" (dir. Breda Sosič) zapela svojo verzijo *Marko skače* z zvočnimi cevmi ter dve pesmi ob spremljavi kitarista Martina Tula. OPZ Krasje iz Trebč (dir. Neda Sancin, na klavirju Rebecca Jark) pa je v svoj program vključil priljubljeni *Spalni vlak* Patricka Quaggiata. Oder je nato s svojim mogočnim številom pevcev napolnil MIPZ dolinske šole Simon Gregorčič, ki sta ga spremljala dva dijaka s harmoniko in cajonom. OPZ šole Alojz Gradnik (dir. Tina Renar) so spremljali Orffovi instrumenti in kitara mlade Karen Klobas. Zadnji so se pred-

Martina Salateo pri klavirju in Andrejka Možina na čelu. Tudi v mrzlem nedeljskem popoldnevu so se srca ogrela ob toplem in prisrčnem otroškem petju. Začelo se je z nastopom najmlajših iz domačega vrtca Ubald Vrabec (dir. Ester Derganc) ob klavirski spremljavi Tamare Ražem in prodorni pozavni Daniela Ote, sledil je zbor SKD Vigred iz Šempolaja pod taktirko in ob spremljavi vsestranskega glasbenika Aljoše Saksida, OPZ nabrežinske šole Virgil Šček (dir. Barbara Corbato) je živahno prepeval Mihelčičeve in Habetove pesmi ob spremljavi Elisabeth Lucignano, pogumno so nastopili tudi otroci celodnevne šole iz Trebč (dir. Giorgina Piščanc),

pesmi, belokranjsko, tržaško in rezijansko. Revijo *Pesem mladih* 2018 je sklenil nastop MIPS Igo Gruden iz Nabrežine (dir. Mirko Ferlan, pri klavirju Martina Salateo). Oba dneva je zbor skrbno poslušala žirija, ki so jo letos sestavljale zborovodkinji Zdenka Kavčič Križmančič in Damjana Čevdek Jug ter glasbena pedagoginja Katja Gruber. Odbor ZCPZ Trst se žiriji toplo zahvaljuje za sodelovanje, velika pohvala in zahvala pa gre pedagogom in glasbenikom, ki se z vsem trudom in strokovnostjo posvečajo otrokom in mladim, da bi v njih vzbudili ljubezen do glasbe in petja.

Alenka Cergol

Obvestila

Slovensko dobrodelno društvo bo v petek, 23. marca, na svojem sedežu v ul. Mazzini 46 v Trstu izročilo dobitnikom študijske nagrade 31. razpisa "Mihael Flajban" in razpisa "Irena Srebotnjak". Začetek ob 18. uri.

Kulturna pomlad: vabimo vas na eksperimentalno gledališko predstavo *Odrezani*, ki bo v nedeljo, 25. marca, ob 18. uri

na sedežu devinskih zborov. Nastopata Devinski mladinski krožek in MoPZ Fantje izpod Grmade, v sodelovanju s Slovensko prosveto.

Darovi

Za rojanski cerkveni pevski zbor darujeta Drago in Sonja Ukmar 30 evrov.

Za društvo Rojanski Marijin dom darujeta Sonja Ukmar in Fulvio 20 evrov.

Kratke

Valentina Repini (DS) in Igor Svab (SSK), občinska svetnika, o ukinitvi zaposlitve dveh prevajalcev slovenskega jezika

Glede na ukinjen razpis Občine Trst za enoletno zaposlitev dveh prevajalcev slovenskega jezika sva podpisana občinska svetnika med nedavno sejo občinskega sveta stopila do

odbornika Micheleja Lobianca, ki je zadolžen za osebje, in mu izročila spomenico s prošnjo za sestanek in za čimprejšnjo razrešitev nastale situacije. Odbornik je izrazil pripravljenost na sodelovanje in na ustrezno rešitev. V kratkem naj bi odbornik Lobianca seznanil z možnimi rešitvami občinskega generalnega tajnika Santija Terranova in mu napovedal, da se bo v naslednjih dneh sestal tudi z občinskima svetnikoma. O ukinjenem razpisu sta se občinska svetnika pogovorila s predsednico paritetnega odbora Ksenijo Dobrila.

Študijski uspeh Kristine Semi

Nabrežinska katehetinja Kristina Semi je svojim trem študijskim diplomam dodala še četrto. Prejšnji teden je diplomirala na Visoki šoli za religiozne vede goriške nadškofije z antropološko disertacijo o razmerju med znanostjo in humanistiko. Čestitajo ji člani župnijske skupnosti v Nabrežini in cerkveni pevski zbor. Pridružuje se tudi mešani pevski zbor Igo Gruden.

Grofica Livia Barbo von Waxenstein Živa priča slovenskega plemstva

"Slovenija je moja domovina, tam sem se rodila, tam so moje korenine in tam se počutim bolj, čeprav mojega gradu ni več", pravi grofica Livia. Če kdo misli, da slovenskih plemičev ni več, se moti. To nam priča še živeča predstavnica kranjske aristokracije grofica Livia Barbo von Waxenstein - Codelli von Codellisberg, Sterngreif und Fahrenfeld, ki se je rodila 21. avgusta leta 1927 na Gradu Thurn na Kodeljevem pri Ljubljani. Grofica Livia, ki bo avgusta letos dopolnila 91 let, živi na Dunaju. Ona je še zadnja živeča vnukinja znamenitega ljubljanskega barona Antona Codellija (1875-1954), ki je v širši javnosti poznan kot izumitelj in celo filmski producent. Livia Barbo odlično obvlada slovenski jezik, saj je odraščala med obdobjem kraljevine Petra v Ljubljani. Solala se je pri uršulinkah. V zadnjih mesecih je večkrat obiskala Ljubljano, ker je sodelovala pri snemanju dokumentarnega filma RTV Slovenija, posvečenega baronu Antonu Codelliju. Zgodovina te pomembne rod-

be je zelo obširna in vredna pozornosti. Prvič se je v zgodovinskih zapisih pojavila ob naselitvi v Parmu. V 8. stoletju pa je bila kot patricijska rodbina že ustaljena v Benetkah, od koder je svoje družinske veje širila v današnjo Avstrijo. Domnevno izhaja iz časa Klavdijcev, rodu znanega rimskega cesarja Nerona, ki je vladal pred 2000 leti. V 15. stoletju so pripadniki te rodbine prišli v Istro, kjer so od leta 1547 živeli v gradu Kozljak (nemško Waxenstein) pri Plominu. Leta 1622 so bili povišani v baronski stan, 52 let pozneje v grofovski. Grofica Livia pripada rakovniški liniji dinastije, gotniška in paška sta izumrli. Pred leti je dobila tudi slovensko državljanstvo. Grofica Livia je znana tudi kot čuvajka pečatnega prstana papeža Petra Barba, ki je bil leta 1464 v konklavi izvoljen za papeža Pavla II. Rodbino so nato habsburški vladarji leta 1622 povišali v baronski, leta 1674 pa v grofovski stan. V 16. stoletju so se člani rodbine naselili na Dolenjskem, kjer so imeli nad trideset gradov in posesti, med njimi so Grad Rakovnik, Radeljca, Podsreda, Po-

brežje, Prestranek, nekaj dvorcev, kot so Slatna in Dob, graščino Kot in druge. Rodbina se je hitro povzpela med plemiško elito. Do druge polovice 16. stoletja se je že toliko razvejala, da se je razdelila na tri glavne veje; to so rakovniška, gotniška in paška in še nekaj stranskih linij. Poleg grofovskega predikata Barbo Waxensteinovi so imeli naziv baronov na Gotniku, Pazu in Čušperku, naziv gospodov pa na Kiselstajnu, Rakovniku in Dragomlju. Velja omeniti grofa Franca Barbo, ki je bil prijatelj in sodelavec Primoža Trubarja, pisca prve slovenske knjige. Grof Franc Barbo ima zasluge pri prevajanju Svetega pisma v slovenščino. Leta 1566 je postal kapitan Reke. Jurij, brat Franca Barba, je ustanovitelj šentruperske veje, katere zadnji moški potomec je bil grof Robert Barbo, oče še živeče grofice Livie. Vse ostale veje so po moški strani izumrle do sredine 18. stoletja. Ostala je le veja, imenovana po gradu Rakovnik pri Šentupertu na Dolenjskem, ki je bil od druge polovice 17. stoletja v lasti Maksimilijana Valerija Barba Waxensteina in njegovih potomcev.

Rakovniška veja grofov Barbo je bila zlasti v 19. stoletju zelo povezana s slovenskim življenjem in je veliko prispevala slovenski zgodovini. Dizma Barbo Waxenstein (1737-1802) je bil tajnik in direktor Kranjske kmetijske družbe, katere glavna naloga je bila pospeševanje in razvoj kmetijstva. Dizmov pravnuk je bil Jožef Emanuel Barbo Waxen-

Grofica Livia Barbo in nadškof Zore, Ljubljana, nadškofijski dvorec, 2. junij 2017

stein, ki je imel sina Jožefa Antona. Bil je ravno tako politik in poslanec vele-posestnikov v kranjskem deželnem zboru. Grof Jožef Anton Barbo Waxenstein je po razpadu Avstro-Ogrske ostal v Sloveniji. Iz prvega zakona je imel sina Roberta, v drugem pa so se mu rodile tri hčerke. V zadnjem obdobju zgodovinarji odstirajo realnejšo podobo

plemiških rodbin na Slovenskem. Po drugi svetovni vojni so bile iz političnih razlogov negativno označene kot tuje, izkoriščevalske in nasprotnice naroda. Danes pa vemo, da je plemstvo ključno prispevalo k političnemu, gospodarskemu, umetniškemu razvoju in oblikovanju kulturnega duha časa in prostora. Zanimivo je dejstvo, da so se tudi slovenski plemiči pogovarjali v slovenskem jeziku. Zadnja dognanja raznih zgodovinarjev, ki se ukvarjajo s plemiški rodbinami, nam potrjujejo, da so pogovori med večino plemičev in meščanov v slovenskih deželah v zelo veliki meri potekali v slovenščini skozi ves srednji vek, pa tudi kasneje v novem veku. Slovenščina se je skozi zgodovino ohranjala in uporabljala tudi v najvišjih krogih, kot na primer na dvoru koroškega vojvode Bernharda Spanheimskega iz prve polovice 13. stoletja in na dvoru ljubljanskega knezoškofa Tomaža Hrena v začetku 17. stoletja. Ohranjeni so tudi primeri fevdnih priseg v slovenščini, kot je npr. besedilo slovenske fevdne prispege vazo-lov krškega škofa iz leta 1637. Zgodovinski dokumenti kažejo,

da je bila slovenščina v rabi v najvišjih plemiških krogih tudi tedaj, ko so plemiči nosili germanska osebna in družinska imena, ne glede na svoj narodni izvor. Baron Janez Vajkard von Valvasor je v *Slavi vojvodine Kranjske* tako zapisal: "V Ljubljani je običajni jezik kranjsčina (to je slovenščina) in nemščina, pri plemičih in trgovcih pa tudi italijanščina, zapisuje pa se vse v nemškem jeziku". Ker so bile naše dežele del Svetega rimskega cesarstva, je bil jezik uradnih zapisov latinščina, potem pa nemščina in le včasih tudi slovenščina. Zato je v polpretekli zgodovini prevladalo mnenje, da sta bili plemstvo in meščanstvo pri nas "nemški". Treba je razjasniti, da nemški in tudi slovenski narod v današnjem pomenu besede do začetka 19. stoletja sploh nista obstajala. Obstajalo je široko znanje slovenskega jezika v vseh družbenih slojih. Tako Primož Trubar piše v pismu vojvodi Württenberškemu, da se opravičuje, ker je njegova nemščina okorna, izvedena v "vendskem (t. j. slovenskem) slogu" (nach dem windischen stylo). V slovenščini so celo razpravljali o filozofskih in teoloških vprašanjih, na primer na dvoru tržaškega škofa in grofa Bonoma, ki je v slovenščini razlagal Erazma, Vergila in Calvina.

Marko Manin

Država naj prepreči naraščajoče priseljevanje tujcev v Slovenijo

Razpad vladne koalicije, kmalu predčasne parlamentarne volitve!

V Sloveniji verni ljudje doživljajo in uresničujo post in jih postopno že navdihuje Velika noč, največji in najpomembnejši krščanski praznik. V takem vzdušju poteka tudi peta obletnica izvolitve papeža Frančiška. Direktorica v Tajništvu za komunikacije pri Svetem sedežu, Nataša Govekar, je v slovenskem katoliškem tedniku Družina zapisala, "da papež Frančišek s svojo neposrednostjo mnogim seže prav do srca. Nekatere druge pa njegov slog papeževanja strašno jezi. V Družini so objavljena tudi razmišljanja nekaterih vernih ljudi o tem, kako jih Sveti oče nagovarja pri njihovem delu, in v čem bi mu bili radi podobni. Hkrati s širitvijo ozračja duhovnosti pa se je zgodil odstop Mira Cerarja, premierja, in posledično razpad vladne koalicije. Formalni razlog za nepričakovan "politični potres", kot so nekateri poimenovali odstop predsednika vlade in razpad koalicije, naj bi bila odločitev Vrhovnega sodišča, ki je razveljavilo lani septembra izveden referendum o zakonu o drugem tiru okoli 26 km dolge železniške proge Divača - Koper in sklenilo, da je referendum treba ponoviti. S svojimi sklepi in ravnanjem je Vrhovno sodišče sprejelo pridržke civilnodružbenega aktivista Vilija Kovačiča, ki je opozoril, da je vlada za uspeh izsiljenega zakona o drugem tiru porabila tudi proračunska sredstva, kar pa je nezakonito. Predsednik vlade, ki je o zadevi tudi pričal pred sodnim sena-

tom, je po odločitvi Vrhovnega sodišča, da mora biti referendum o zakonu o drugem tiru ponovljen, menil, "da je bila s tem prelita zadnja kaplja prizadevanj vlade, da uresniči projekt", najbolj pomemben za razvoj Slovenije in koristen tudi za

ničenja in obtožbe zelo ostro protestiral. Sodeč po nekaterih ocenah in komentarjih, je Miro Cerar nemara odstopil zato, ker je podpora njegovi stranki, Stranki modernega centra, padala in je zaradi tega potreboval nekakšen politični šok. Z njim

Nove ljubljanske banke preklcala.

Spremenjeno ozračje, ki je v politiki nastalo po odstopu predsednika vlade Mira Cerarja in razpadu parlamentarne in vladne koalicije, se odraža in kaže na različne načine. Pojavljajo se tudi trditve in mnenja o alternativah sedanjemu parlamentarnemu sistemu. Zaradi proporcionalnega volilnega sistema, ki velja v Sloveniji, do volitev najbrž ne bo dogovorjena nobena koalicija strank. Zato bodo glasovi manjših strank, ki na volitvah ne bodo dosegle štiriodstotne podpore, izgubljeni. Težave pri oblikovanju koalicij in sestavljanju vlad bi odpravili z vzpostavitvijo večinskega volilnega sistema, vendar zanj v slovenski politiki, vsaj za zdaj, ni volje in pogov. Velika težava za prihodnja parlament in vlado bo obravnava zelo velikega šte-

Miro Cerar

druge evropske države". Krivec vseh zapletov naj bi bile stare sile, ki pa jih predsednik vlade ni označil, kdo so to. Po mnenju nekaterih poznavalcev razmer v Sloveniji je s starimi silami označil že zdavnaj omenjena strice iz ozadja, ki da usmerjajo slovensko politiko. Predsednik vlade je v ostrem in dramatičnem slogu najavil svoj odstop, podvomil o zakonitosti ravnanja in odločitev Vrhovnega sodišča in tudi izrekel možnost, da je sodišče ukrepalo po dogovoru s pritožnikom, to je z Vilijem Kovačičem. Predsednik Vrhovnega sodišča je zoper Cerarjeve navedbe sum-

bi si stranka in tudi on povečala možnosti. Ker bo vlada do izrednih parlamentarnih volitev, ki naj bi bile proti koncu meseca maja, opravljala le tekoče posle, bo razbremenjena izredno težkih in zapletenih pogajanj o plačah v javnem sektorju, ki jih ne bo. Omejena pa bo njena pogajalska moč v drugih pomembnih zadevah, kot sta, denimo, uresničevanje odločitve mednarodne arbitraže o meji med Slovenijo in Hrvaško in status Nove ljubljanske banke. Nekdanja vlada premierke Alenke Bratuž je sklenila, da bo banko prodala, sedanja vlada pa je odločitev o prodaji

velika zakonskih predlogov in pobud, ki so jih v postopek in sprejem vložili poslanci in stranke sedanjega mandata. Ta praksa je namenjena udinjanju volivcem, saj gre v večini primerov za predloge novih zakonov ali izvršilnih predpisov, ki so nestvarni in za državo nespremljivi. Vendar gre tudi za resna razmišljanja in primere. Stranka z imenom Davkoplačevalci se ne damo več, ki jo je ustanovil civilnodružbeni aktivist Vili Kovačič, bo svoje kandidate za poslance v naslednjem mandatu izbrala z javnim natečajem, objavljenim v medijih. Raziskovalka dr. Majda Hrzenjak pravi, da

se je za izboljšanje razmer v Sloveniji "treba upreti in upirati". Na neki spletni strani so zapisali, "da Miro Cerar ni bil popoln, toda tudi ni bil tako slab. Gospodarstvo v Sloveniji raste, brezposelnost pada, plače, pokojnine in socialne pomoči so višji. Po drugi strani pa je zdravstvo zanič, vojska ima velike probleme, ni bila sprejeta nobena reforma. Premier Miro Cerar si sicer zasluži, da ga kritizirajo, toda ne, da ga ponižujejo. Kritizira da, toda ne, da se ga blati". Med dogodki, ki so bili precej neopazni in skoraj prikriti, toda aktualni in koristni, je bilo pismo, ki ga je župan mestne občine Velenje, Bojan Kontič, poslal predsedniku države ter predsednikom vlade, državnega zbora in državnega sveta. V njem je sporočil svojo zaskrbljenost zaradi naraščajočega priseljevanja tujcev v Slovenijo. Opozarja, da bi morala država nujno sprejeti ukrepe za zaježitev omenjenega priseljevanja. Pri tem se je skliceval na razmere v mestni občini Velenje, kjer priseljenci, največ je Albancev s Kosova in iz Makedonije, ki imajo pravico do stalnega prebivališča, na razne načine ogrožajo domačine, občino in državo pa tudi materialno izko-

riščajo. Župan je torej spremenil svoja stališča, saj je doslej vztrajno podpiral priseljence, pač v skladu s politiko in usmeritvijo Social demokratske stranke, katere član je. O pismu se je pogovarjal s predsednikom vlade Miro Cerarjem, vendar javnosti o vsebini ni bila obveščena. Suzana Kavaš, svetnica mestne občine Velenje, je v pogovoru za tednik Demokracija povedala, "da se stanje v Velenju zaostre iz dneva v dan. Zdaj so že na točki, da Zdravstveni dom, otroški vrtec in druge ustanove svoja obvestila objavljajo v albanščini, ki v Sloveniji ni uradni jezik. Z eno zdravstveno izkaznico se zdravi kar 20 Albanc, osebje pa z njimi ravna, kot da bi vsaka imela svojo zdravstveno izkaznico". Suzana Kavaš je tudi prepričana, "da Slovenija postaja bankomat za tujce". Zanimivo je mnenje mednarodno zelo uspešnega sodnika Boštjana M. Zupančiča, "da Slovenija nima zadosti otrok, zaradi česar je vstopanje imigrantov v Slovenijo nuja. Ne razumem pa, zakaj Slovenija ne uvažava sposobnih otrok iz Rusije, Ukrajine in Slovaške, ki so Slovencem genetsko najbližji, kar je vedel že Ivan Cankar".

Marijan Drobež

Gradno Čezmejni križev pot v Brdih

Lepa skupina romarjev se je na drugo postno nedeljo, 4. marca, v res lepem, skoraj pomladnem vremenu, zbrala v Gradnem v Goriških Brdih. Med njimi so bili slovenski in tudi italijanski verniki; slednji so se v zgodnjih popoldanskih urah zbrali pri Marijinem svetišču na Prevalu (Moš) in nato krenili proti Brdom, kjer so jih domačini preprosto, a toplo sprejeli. V Gradnem stoji zanimiva cerkva sv. Jurija, v kateri je križev pot poslikal Zoran Musič, del poslikave pa je delo Lojzeta Spacala. Kot je povedal g. Maurizio Qualizza, župnik v Mošu, ki v zadnjih letih tke plodne prijateljske vezi z briškimi skupnostmi vernikov, se je postnega obreda v polni cerkvi udeležilo okrog sto vernikov. V slovenščini je pozdravil župnik v Šlovrencu pri Neblem, g. Emil Kramar, v italijanščini pa g. Qualizza. Pri molitvi križevega pota, ki ga je popestrilo petje krajevnega cerkvenega zbora, so v obeh jezikih sodelovali prisotni, med katerimi so bili člani bratstev Frančiškovega svetnega reda iz Gorice in Nove Gorice, italijanskih in slovenskih skupnosti Prenove v duhu, pa še vernikov iz Moša, Ločnika, Števerjana in

drugih vasi. Med zbranimi sta bila tudi g. Marijan Markežič in g. Valter Milocco. Kar pomnijo ljudje, je to bila v Brdih prva skupna molitev križevega pota, vsaj od konca druge svetovne vojne dalje, ko je državna meja globoko zarezala v to briško območje. Po molitvi je Herko Saksida, znan akad. kipar, kustos v Gradu Dobrovo, zbranim predstavil Musiča in Spacala. Zlasti je spregovoril o križevem potu Zorana Musiča, ki ga je umetnik poslikal med drugo vojno, preden je doživel koncentracijsko taborišče v Dachau, ki je korenito spremenilo ne le njegovo življenje, temveč gotovo tudi likovno govorico. Vezi med ljudmi iz sosednjih vasi na dveh straneh meje so se lahko še utrdile v župnijskih prostorih, kjer so domačini prijazno pogostili navzoče. Tako so v bratskem duhu nadaljevali prijateljsko srečanje in ugotavljali, da so prav odnosi med ljudmi odločilen dejavnik v podiranju meja. Organizatorji že zdaj vabijo vernike iz Brd in sploh vse Goriške v nedeljo, 13. maja, na praznik Vnebohoda, na skupni križev pot v cerkev Sv. Križ na Taboru (Kojsko).

40. obletnica pobratena med Renčami in Štarančanom Tridnevne slovesnosti s pestrim programom

V teh mesecih se končuje leto, v katerem smo praznovali 40. obletnico pobratena med krajevno skupnostjo Renče in občino Štarančan. Uspešno izpeljane skupne pobude šol, združenj, organizacij, društev in klubov utrjujejo v nas prepričanje, da je bila zastavljena pot prava. Čezmejno sodelovanje se z vstopom Slovenije v Evropsko unijo lahko še pogloblja in z njim odpiramo nova poglavja našega družjenja. V tem duhu ocenjujemo novo skupno pobudo obeh krajev, ki vabita vse kraje na tridnevne slovesnosti v Štarančanu.

Lansko leto so Občina Štarančan, Občina Renče-Vogrsko s Krajevno skupnostjo Renče in društvo Carro iz Štarančana zasnovali projekt **Brothers in Freedom (BiFree) - Bratje v svobodi** in ga tako pomensko približali naslovu dvojezične knjige **Bratje v svobodi**, ki sta jo izdali Občina Štarančan in KS Renče ob 35. obletnici pobratena med krajevoma. Projekt so objavili na evropski javni razpis. Med 482 predstavljenimi projekti iz vse Evrope je pristojna komisija izbrala in finančno podprla le

134 projektov. Projekt Bratje v svobodi so dobro ocenili, saj je prejel 83 od možnih 100 točk in se uvrstil na 25. mesto. **Prvo srečanje** je bilo namenjeno že tradicionalnemu druženju učencev obeh pobratenih šol (izmenično je gostiteljica ena

od obeh šol). Letos se je dogajanje preselilo v Štarančan. Dne 15. marca dopoldne so učenci skupaj reševali naloge, v katerih so raziskovali podobnosti in razlike med krajevoma. Učenci so v delavnicah obravnavali tudi rastline in živali, ki rastejo oz.

živijo ob izlivu Soče v morje. V naši pobrateni občini lepo vzdržujejo izjemno zanimiv Naravni rezervat Isola della Cona, zato smo v **soboto, 17. marca**, organizirali za sodelujoče učence in njihove starše kot za vse ostale kraje brezplačen

prijateljski program. V igri s škuljami so se predstavili člani domačega društva Škulja z Vogrskega, mladi balinarji Varstveno delovnega centra Nova Gorica so se preizkusili s predstavnikoma občine Štarančan, člani društva za slepe in slabovidne iz Štarančana so prikazali igro baseballa. Večerni kulturni program so oblikovali MePZ Klasje iz Bukovice, domači MoPZ Provox in mladinski zbor Audite Nova iz Štarančana. **Tretje srečanje** bo potekalo 24. marca v Štarančanu. Pred občino se bo predstavil pustni voz društva Il Carro. Dopoldne bo okrogla miza o temi pobratena in novih načrtovan za še plodnejše povezovanje. Na srečanju bosta sodelovala Lorenzo Papais, nekdanji župan Štarančana in eden pobudnikov pobratena, ter Štefan Cigoj, dolgoletni diplomat, član predsedstva Zveze borcev Slovenije ter dober poznavalec dogajanja ob nekdanji meji. Opoldne bo odprtje razstave slik, ki so jih na ekstemporu v soškem naravnem rezervatu ustvarili likovniki in likovnice. Ob tej priložnosti se bodo predstavili tudi mladi igralci pod vodstvom prof. Massima Palmierija, ki vedno znova odkrivajo aktualne teme, kakor jih vidijo in čutijo sami.

Neva Pahor

Vse skupaj se zdi brezizhodno ...

Strah pred volkovi

Italija je spet globoko v zagati. Po šestih letih slabih, začasnih, zasilnih, celo demokracično neizvoljenih vlad se zdi položaj po zadnjih volitvah enako brezizhodno. Morda imam samo jaz tak občutek. A vendar... Tiste rešitve, tistega svežega vetra, ob katerem bi mi vsi, ki smo tako zamorjeni, tako potlačeni, tako brezvoljni, končno zadihali, ni na obzorju. Od nikoder.

Nisem politik. In bi se za noben denar ne ukvarjala s politikom. V mladih letih morda že. Saj sem se tudi dejansko ukvarjala. A ne vem, ali je šlo za politiko v pravem pomenu besede. Šlo je za ideale. Mladi nekako živijo od idealov. Morda bi morala uporabiti pretekli čas. Smo živeli. So živeli. Res smo bili taki. Neozdravljivi sanjači! Kavbojke, telovadne copate in srce polno idealov. Usta tudi. O njih sem pisala, govorila, nosila sem jih s seboj v puste šolske učilnice, na ulico, v zatohle mestne pivnice, v dolge, neskončne noči, ko mi ni bilo do tega, da bi se vračala domov. Nosila sem jih s seboj med ljudi. In tudi pozneje, ko sem nekako že stopala v svet odraslih in sem se morala spoprijemati s prvimi delovnimi izkušnjami, so bili z menoj. Spremljevalci preprostih src, večnih poražencev, brezdomcev sodobnega sveta. Najlažje mi je bilo v svetu novinarstva. Tam so prekipevali ideali še našli svoj prostor. Pa čeprav so me od časa do časa oklestili in stregnili. Tudi tam, med tiskanimi stranmi in

pisano besedo, so se v zakulisju našli tisti, ki so odločali. A vendar. Za ideale sem našla prostor. Neposredno, odkrito sem jih zlagala na papir. Od nekaj sem bila preveč neposredna, preveč odkrita. In vedno proti. Pa sem vendarle našla svoje bitke, svoj prostor za junake, svoje prazne strani, ki sem jih napolnila z upanjem. V svetu novinarstva je, čeprav vse manj, še danes ponekod to dovoljeno.

Nekoč sem šla precej lahkega srca na volišče. Verjela sem. Bila sem prepričana. Nisem si postavljala preveč vprašanj. Dvomov tudi nisem imela. Sprašujem se, zakaj jih imam zdaj iz leta v leto več. Se je res svet tako spremenil, kot se meni zdi, in je povsod polno laži, prevare, skritega zakulisja in nepoštenosti? Ali sem se spremenila samo jaz. Starost, razočaranja, izgubljene bitke, resnični svet, ki je izbrisal sanje. In sem prerasla tisti slepi idealizem, tisto mladostniško naivnost, zagnanost, ko verjameš, trdno verjameš v ljudi. V ljudi, ki delajo, živijo, se borijo in govorijo samo s srcem. In poštenostjo. Idealizem... Bila sem ga polna, prekipela je iz mene. Ko pišem te vrstice, mi, ne vem zakaj, prihajajo na misel nekdanji prvomajski sprevodi. Kako ponosno smo prišli na zbirališče pri Sv. Jakobu v Trstu. Včasih celo uru pred začetkom shoda. In zanos, ko smo hodili pod zastavami in nosili transparente. Prepolni smo bili vsega. Prekipevali smo. Zaradi upanja. In tisti juriš na kon-

cu, ki sem se ga skoraj bala, ker nisem vedela, ali bom tekla dovolj hitro, da me množica ne bo pohodila. A sem tekla. Vedno mi je uspelo. In starejši meščani, ki so stali ob pločnikih, so nam ploskali. Naša mladina, glej jih, kako so pogumni, kako so ponosni. In smo bili res ponosni. Morda tudi naivni. Zdaj živim sredi dvomov. Pravzaprav mi je dvom postal vodilo življenja. In ne vem, ali gre za rast, zorenje, ali je vse več razočaranja, vse več globokega, brezizhodnega razočaranja. In grenkobe. Kako grda beseda. V grlu se ti zatakne. A je prepojila svet. In naš vsakdan.

Letos se kar nisem mogla odločiti, da bi šla na volišče. Do zadnjega sem mislila, da bom ostala doma, ker v te lepe, prazne, v zlat papir zavite, neresnične besede, za katerimi se skrivajo sluzasti gobci in volčje zobovje, enostavno ne verjamem več. Nekje zadnji ali predzadnji dan, v petek menda, pred tisto marčevsko nedeljo, ko naj bi se v Italiji vse

spremenilo in ko naj bi bili mi vsi končno rešeni vseh tistih bremen, ki nas težijo in nam ne dajejo več živeti, sem nekako začutila, da bom vseeno oddala svoj glas. Z gotovostjo, da tisti, za katerega bom volila, ne bo spremenil sveta. Tisti, ki so v času moje mladosti spreminjali svet, so že zdavnaj mrtvi. Odločila sem se, da bom čisto enostavno volila za

sprememb. Vsaj zdi se mi, da je prišlo, v zadnjih letih. In čutim nelagodje, v ljudeh. Morda celo strah. Levice, tiste zgodovinske levice, zaradi katere smo jurišali po tržaških ulicah in v katero smo tudi verjeli, ko smo živeli od idealov in zanje, ni več. Mrtva je. Marksizem, pa naj ste za ali proti, je mrtev. Požrla ga je družba, ki sloni na potrošništvu. Samo in izključno na potrošništvu. Na porabi denarja. Na slabi kakovosti izdelkov, ki morajo čim prej v smeti. Kupi in takoj odvrzi. Za vsem tem so Evropa, multinacionalke, lobiji in majhna elita, ki nas drži v rokah. Nekaj velikega, strašljivega živi v zakulisju, a ureja vsak naš korak in naše življenje. Levice ni več. O tem bodite prepričani tudi vsi tisti, ki mislite, da ste za levico volili. Kvečjemu ste volili za predstavnik lobijskih interesov, za tiste, ki imajo denar in ga še kopičijo. Morda levice sploh ne more več obstajati in nima več prave vloge v družbi, ki ne more živeti brez dobička, brez proizvodnje, brez denarja. V taki družbi, kot je da-

novo. A v kar še vedno ne zaupamo popolnoma. In zdaj, ko so volitve mimo, politična slika Italije, predvsem pa naše dežele, diši po razkolu, nezadovoljstvu in nezaupanju. In občutek zmedenosti, nelagodja je vse večji. Ljudje so naveličani dolgih let neracionalne, slabe politike. Revščine. Socialnih pravic, ki jih je vse manj. Dela, ki ga ni. In žalostnega odhajanja mladih. Skoraj vsi moji prijatelji imajo otroke v tujini. Skoraj vsi moji prijatelji si ne morejo več privoščiti zobozdravnika. Skoraj vsi moji prijatelji ne vedo, kaj jih čaka na stara leta. Politiki pa spet oklevajo, obtožujejo drug drugega, rinejo za stolčki in za plačo. To naj bi bili tisti, ki so bili izvoljeni, da bi zastopali interese države.

Zaradi vsega tega so ljudje naveličani. Smo naveličani. Jezni smo pravzaprav. Eni celo besni. Zaradi peččice bogatih, ki bogati vsak dan bolj. Nam pa je vsak dan slabše. Ljudje, ki so naveličani in jih je strah, pa postanejo nasilni. Reveži postanejo nasilni do revežev, ker si nad bogate ne upajo. Sosed ne zaupa več sosedu. Vse več je zaklenjenih vrat. Vse več je strahu. In ko je veliko strahu, je tudi veliko nasilja. Ni prvič v zgodovini, ko se je Evropa prepojila z negotovostjo in strahom. Ko se ljudje ne upajo več upreti požrešnim zatralcem. In ko je slutiti v zraku, da je vse več sovraštva, vse več nasilja. Obupa. Tedaj se vedno najde kdo, ki zna to izkoristiti. Ko gledam na volilne izide, me je strah. Priznam. Strah desnice, ki je vse bolj močna. Strah levice, ki je vse bolj požrešna in je samo v leve barve preoblečen kapital. Strah nemoči. Strah laži. Nikjer ne vidim želje, da bi državo, to nesrečno državo, ki že hlata po zraku, potegnili iz blata. Iz močvirja pravzaprav. Izvoljeni se pripravijo in skušajo potapljačo ladjo prepustiti drugim. Nekje že slutim človeka, ki postaja vse manj človek. In vse bolj volk. Homo homini lupus. In ko pride do tega, da vsak žre sočloveka zaradi lastnih interesov, postane vse skupaj brezizhodno.

Suzy Pertot

Nič ni nemogoče v domači igri pod košema Jadranov trenutek

V naši športni srenji je novica nedvomno Jadran. Košarkarji združene ekipe, ki nastopajo v ugledni in zahtevni državni C ligi Gold, nekdanji C1, so nanizali devet zaporednih zmag. Danes zasedajo sedmo mesto in v nedeljo bi lahko na domačih tleh proti Arzignanu, postavi s spodnjega dela razpredelnice, opravili še odločilni korak za uvrstitev v končnico za napredovanje. Deveta simfonija je v soboto v Codroipu dozorela s pred-

bil najboljši, po novem letu pa so fantje prešli v višjo prestavo, reakcijo so pokazali prav v najtežjem delu sezone. Prve zmage iz še trajajočega niza so zabeležili ravno proti štirim ekipam z vrha lestvice, na Opčinah je kljub odsotnosti v tistem srečanju stebrov De Petrisa in Ridolfija padel tudi vodilni San Vendemiano. Skratka, peterka deluje kot prerojena in ima, kot rečeno, zdaj vse možnosti, da se približe v najboljšo osmerico C skupine, ki se bo v maju

visni zgolj od navdiha Boruta Bana, ki si je izoblikoval novo vlogo šestega moža, specialista za zmagovite poteze. Carlo De Petris je center, ki mu že zavidajo številni klubi. Saša Malalan se je vrnil v vlogo veterana, ki je koristen v vseh vidikih igre. Martin Ridolfi je pred poškodbo enostavno navduševal, dodano vrednost pa predstavljajo najmlajši, izjemni krilni center Aleksander Daneu, vse bolj prepričljivi Samuel Zidaric in konkretna Simon Cettolo ter najmlajši v ekipi, organizator igre Igor Gregori, letnik 1999.

Kakorkoli se bo letos izšlo, v taki sestavi menda lahko Jadran uspeva še za dobro desetletje. To je tudi moč Jadranovega celovitega projekta, ki združuje vse slovenske klube v Italiji, ki se ukvarjajo z igro pod košema. V letošnji sezoni bo

med zelo močnimi postavami objektivno težko napredovati (sicer nič ni nemogoče!), vendar srednjeročno je velika prednost kolektiva z Opčin prav ta, da ima garnituro nadarjenih in postavnih fantov, rojenih tik pred koncem prejšnjega tisočletja, s katero se ne more ponašati ravno veliko tretjegaških društev na severovzhodu Italije.

med zelo močnimi postavami objektivno težko napredovati (sicer nič ni nemogoče!), vendar srednjeročno je velika prednost kolektiva z Opčin prav ta, da ima garnituro nadarjenih in postavnih fantov, rojenih tik pred koncem prejšnjega tisočletja, s katero se ne more ponašati ravno veliko tretjegaških društev na severovzhodu Italije.

med zelo močnimi postavami objektivno težko napredovati (sicer nič ni nemogoče!), vendar srednjeročno je velika prednost kolektiva z Opčin prav ta, da ima garnituro nadarjenih in postavnih fantov, rojenih tik pred koncem prejšnjega tisočletja, s katero se ne more ponašati ravno veliko tretjegaških društev na severovzhodu Italije.

HC

najmanjše zlo. Da bi enostavno preprečila večje. Večje zlo, seveda. Podobno nekako so se odločili tudi moji prijatelji. Brez idealizma, brez zanosa. Brez tistega mladostnega veselja. Polni dvomov. Pa še vedno ne vem, ali so za vse te dvome kriva leta, ki nas težijo in nas pritiskajo k tlom, ali pa smo samo spregledali. Spregledali politiko, za katero se skrivajo predvsem osebni interesi, čeprav naj bi zastopala interes javnosti. Spregledali čas, v katerem živimo. Čas denarja, potrate, obilja in revščine, ki ga podpira. Čas hitenja. In brezna, ki ne pozna vrnitve. Vsekakor je prišlo do velikih

našnja, je predlog, da bi obdavčili najbogatejše, brezsmiselno, celo smešno. Celotno neproduktivno. Kajti tisti, ki so res bogati, najbogatejši, bodo svoje bogastvo lahko nemoteno prenesli v kako bližnjo ali daljno davčno oazo. Plačeval bo seveda srednji razred. Tisti, nad katerim lebdi smrtna obsodba. Plačevali bomo mi vsi. Poštenjaki. In država, iz katere beži kapital, v svetu, ki sloni na njem, bo samo revnejša. In, kot pravijo, manj konkurenčna. Tako. Levice ni več. Če ste pač upali, da ste volili zanjo, ali če ste svoj glas, kot jaz, usmerili drugam. K nečemu, kar naj bi bilo

TADEJ PAHOR

Zadnjih političnih volitev se je udeležilo več kot 70 % volivcev. Ali bomo res doživeli kakšno spremembo?

Živimo v demokratični državi, v kateri lahko svobodno izražamo svoja mnenja in ideje (včasih celo preveč svobodno). Namigujem na zadnje predvolilne demonstracije, ki so ustvarile paniko in nemir v državi in ki so jim državni organi dali premalo pozornosti. Vsi so želeli nadvladati nad drugimi. Vse to smo doživeli ob zadnjih volitvah, 4. marca 2018. Letos je volilo kar 73 % ljudi, približno 4 % več kot leta 2014. Zanimivo je opaziti, da se je politična slika v italijanski državi popolnoma obrnila. Če so leta 2013 večji del mest poslanske zbornice zasedale politične stranke, ki težijo k levi sredini, so danes ravno ta mesta v glavnem v rokah desne sredine, in sicer koalicije strank Lega, Forza Italia in Fratelli d'Italia. Posebno letošnjih volitev je novorojena stranka Gibanje petih zvezd. Se ne dogaja namreč pogosto, da se neka stranka noče politično izpostaviti na levo ali desno. Demokratiška stranka, ki je leta 2014 dosegla 40,8 % glasov, je letos dosegla le 19 % glasov. Novonastalo Gibanje petih zvezd je prejelo kar 31 % glasov, le nekaj več jih je prejela koalicija desnosredinskih strank, med katerimi je nadvladal Matteo Salvini s svojo stranko Lega.

Letošnje volitve so bile nekaj posebnega, ker so odraz velikih socialnih sprememb, katerim smo sami priča. To so časi, v katerih ne volimo več stranke, ki se najbolj približuje našim idealom,

GLAS MLADIH

2

pač pa stranko, ki zagotavlja najboljše ekonomsko stanje. Seveda, to ne velja za vse, ampak večina ljudi se nagiba k temu. V vseh južnih deželah Italije je največ glasov prejelo pravo Gibanje, ki je v svojem političnem načrtu dalo veliko pozornost na delavce: prizadevajo si namreč, da bi povečali število delovnih mest (kar je pred leti obljubljal že Berlusconi), si izborili nove pravice za delavce in vpeljali t. i. državniki dohodek, ki bi dal možnost vsem nezaposlenim državljanom, ki živijo v revščini, da bi prejeli mesečno od 800 do 1100 evrov. Prav zato, ker je na jugu Italije brezposelnost bolj razširjena kot na severu, je Gibanje prejelo več glasov kakor druge politične stranke. Salvinijeva Liga, ki je prejela največ glasov na severu, si prizadeva, da bi ustvarila več dela za mlade in dala večjo podporo majhnim podjetjem. Zanimivo je opaziti, da je na severu v glavnem nadvladala de-

snosredinska koalicija, celo v Emiliji-Romaniji, ki je zgodovinsko vedno težila k levi politični strani.

Navsezadnje, nobena stranka ni dobila absolutne večine glasov, zato ni nihče okvirno zmagal. Vse večje stranke so se znašle s podobnim številom glasov, zato, kdorkoli bo dobil pooblastitve, da stopi v vlado, se bo znašel, tako v senatu kot v parlamentu, z močno opozicijo, kar bo lahko povzročilo nov ekonomski in politični zastoj države ali ponovno rast države. Faber est suae quisque fortunae.

Memobus je dijake peljal v kraje trpljenja in smrti Sobivati s spominom

V sklopu projekta Memobus, ki ga je organiziralo društvo Quarantasettezeroattro, smo se dijaki več licejev in tehniških zavodov odpeljali v Krakow ter v koncentracijska taborišča Auschwitz - Birkenau. Pot se je za nas začela v četrtek, 8. marca 2018, v Rižarni pri Sv. Soboti v Trstu, kjer smo si trije dijaki goriškega klasičnega liceja Primož Trubar v spremstvu profesorja Davida Bandlja in še drugi dijaki iz tržaških, gradiščanskih in sacilskih šol ogledali notranje prostore Rižarne. Vsi poznajo hudo delovno okolje, ki so se izvajala v nacističnih taboriščih, vsi pa ne vedo, da so se take grozote dogajale tudi pri nas, čeprav v manjši meri; po ogledu smo se napotili do avtobusa, na katerem smo med drugim prespali.

V Krakow smo prišli komaj naslednje jutro okoli osme ure. Imeli smo čas za krajši zajtrk, sledil pa je ogled glavnega trga in starega mesta, ki ga je vodil zgodovinar dr. Štefan Čok. Na poti do stare judovske četrti Kazimierz smo med drugim videli tudi grad, ki ga je dal zgraditi Kazimir Veliki. Hodili smo do Stare sinagoge, o kateri imamo pričevanja iz l. 1485. Zanimivost te sinagoge je v tem, da je bila tu zgrajena prva ječa, in to v samem stolpu. Drugi podatek, ki me je tu presunil, je ta, da so Poljaki zabrisali vsako sled judovske zgodovine zadnjih 600 let v Krakowu - malo je namreč ostankov judovske imovine. Prav tako je malo grobov na pokopališčih, predvsem na novejših. Nato smo se srečali s predstavnicami judovske skupnosti na sedežu JCC-ja (Jewish Community Centre); skupnost združuje tri generacije judov, od tistih, ki so preživeli holokavst, do novorojencev. Predstavnica nam je povedala, da je danes v Krakowu okoli 650 judov, mnogo ljudi pa sploh ne ve, da so judje, saj so starši morali tudi pod komunistom skrivati svoje korenine. Naslednji dan smo si najprej ogledali nekdanji judovski geto, ki je nastal l. 1941 in je obstajal dve leti, do Operacije Reinhard, likvidacije geta in pokola vseh poljskih judov. Geto je bil prej navadna mestna četrt;

tu je živelo tri tisoč ljudi, po letu 1941 pa je tu moralo živeti od petnajst do osemnajst tisoč ljudi. Edini človek v getu, ki takrat ni bil jud, pa je bil lekarnar Pankiewicz, ki je s svojim delovanjem pomagal judom v getu, saj je edini imel stike z zunanjim svetom. Geto je bil razdeljen na

približno en milijon ljudi. Ogled smo končali tukaj in se vrnilo v Krakow. Najbolj pretresljiv del potovanja je bil za nami, a ni mi uspelo več razmišljati trezno. Hodili smo po tračnicah, po katerih so vlaki vozili internirance v taborišča. Videli smo sobe, v katerih je na pogradih spalo po petnajst možkih. Skušali smo videti konec zidu, vendar ga nismo. Velikost taborišč je vse presunila. Kakšen človek bi si lahko kaj takega zamislil? Kakšen človek bi sploh pomislil, da je treba ravnati z drugimi ljudmi slabše kot z živalmi?

Še na ponedeljkovi poti proti domu se mi je v glavi porajalo isto vprašanje: kaj je sploh človek?

V Birkenauu nam je vodička povedala stavek, ki si ga bom za vedno zapomnil: "Kdor vstopi v Auschwitz, ne izstopi več".

Videli smo konec človečanstva, empatije, morale, civilizacije... vsega tega, kar je iz nas delalo ljudi. Mnenja sem, da Birkenau ni le opomin na grozote nacistične Nemčije, ampak je tudi spomenik smrti človeka.

Prav je, da se spomnimo

vseh tistih otrok, fantov deklet, starcev, mož in žena, ki so bili iz enega ali drugega razloga črtani iz seznama. Treba se je spominjati, da lahko živimo naprej v vsakdanu, da vemo, kaj se je pravzaprav zgodilo, ker ni besed, ki bi izpričevale to, kar smo na la-

stne oči videli. Lahko trdim, da je bilo naše potovanje pravzaprav romanje, potrebno zato, da lažje sobivamo s spominom.

Luka Paljč

Foto Luka Paljč

geto A in B, torej na del, sposobnih za delo, in na del nesposobnih, ter je bil zaidan z nagrobniki samih judovskih pokopališč.

Ko smo odšli iz geta, smo se napotili v Schindlerjev muzej, ki razjasni vso zgodovino nacistične Poljske, s tem da se tudi zaustavi pri zgodbi Oskarja Schindlerja, nemškega podjetnika, ki je rešil več kot tisoč judov v zadnjem letu vojne.

Nedelja, dan počitka, pa je bila najbolj naporna. Zgodaj zjutraj smo se odpravili v muzealno urejen Auschwitz, kjer smo s težkim korakom videli vse spalnice, stave, krematorije, plinske celice, ki so se še ohranile do danes. Videli smo, kako so nacisti izkoriščali vse, kar so lahko, in pričevanja o nečlovečnosti Hitlerjeve vojske. Iz Auschwitzta smo nato šli v Birkenau, najbolj znano uničevalno taborišče: tu je umrlo

Foto Luka Paljč

stne oči videli. Lahko trdim, da je bilo naše potovanje pravzaprav romanje, potrebno zato, da lažje sobivamo s spominom.

Opčine / V sklopu projekta Mladi so za (s) klad Potovanje v svet gluhih

V soboto, 17. marca 2018, je bilo v prostorih Sklada Mitja Čuk na Opčinah zelo zanimivo predavanje v sklopu projekta *Mladi so za (s) klad* in v sodelovanju s Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo. Komaj petnajstletna Martina Sosič je namreč vodila predavanje in delavnice o slovenskem znakovnem jeziku. V skavtski veji izvidnikov in vodnic si morajo mladi izbrati osebno specializacijo (vsak posameznik si izbere, da se specializira na nekem področju, ki bi ga rad bolje poznal), Martina se je odločila prav za znakovni jezik. "Ko smo izbirali

vi zgodovini, o tem, da ima vsak narod svoj znakovni jezik (obstaja tudi internacionalni znakovni jezik, vendar ga ne uporabljajo skoraj nihče), in o različnih govoricah. Sledile so delavnice, v katerih so se lahko udeleženci sami preizkusili. Pri tem so Martini pomagali skavtje Lorenzo Mezzavilla, Nicole Smeraldi in Veronika De Luisa. V eni delavnici so udeleženci spoznavali, kako živijo gluhi in naglušni. To pa z igro, v kateri so se preizkusili v branju ustnic: nekdo je rekel besedo brez glasu, ostali pa so morali ugotoviti, kaj je rekel. V drugi delavnici so se naučili črkovati svoje

Z leve: Roberta Sulčić, Veronika De Luisa, Nada Tavčar, Lorenzo Mezzavilla, Martina Sosič, Martina Zubalič, Nicole Smeraldi

specializacije, smo z igro spoznavali razne teme osebnih specializacij, jaz sem razmišljala med umetnostjo in pomočjo drugim, zato sem šla pogledat obe. Na koncu sem morala izbrati med specializacijo tolmača gluhih ali poznavalca govorice telesa. Prva izbira me je navdihnila in tako je nastalo vse skupaj", je svojo izbiro pojasnila Martina. "Učila sem se pod mentorstvom Martine Zubalič (študentke logopedije in surdopedagogike na Univerzi v Ljubljani), ki mi je dala material, na katerem sem delala, in mi pomagala pri kateremkoli vprašanju. Pretežno pa sem se naučila iz spletnega slovarja slovenskega znakovnega jezika in raznih knjig o tem".

Predavanje in delavnica sta predstavljala konec njene specializacije. Najprej je pripravila krajšo predstavitev o znakovnem jeziku, o nje-

ime in priimek s slovensko znakovno enoročno abecedo, v tretji pa so se učili o glasbi za gluhe in se tudi sami naučili peti, in sicer z znakovno abecedo mimitati pesem *Dan ljubezni*.

V imenu Sklada Mitja Čuk je navzoče pozdravila Roberta Sulčić, ki se je zahvalila skavtom, ker so se odločili, da izvedejo to delavnico v sklopu projekta *Mladi so za (s) klad*. S projektom želijo spodbujati kreativnost mladih, s tem da jim dajo možnost, da sami organizirajo projekte, ki si jih zastavijo. Voditeljica Nada Tavčar, ki z Andrejem Scharptom in Barbaro Fužir vodi vejo izvidnikov in vodnic, pa je čestitala Martini za ta podvig.

Večer je bil zelo zanimiv in je dal udeležencem možnost, da pogledajo v svet gluhih, ki ga verjetno večina ne pozna.

Urška Petarosa

(Zapiski s kongresa)

Boris Pahor: Montserrat kot domovina (9)

Pisatelj Boris Pahor nam je v dneh, ko smo pričeli nenasilnemu in pravičnemu boju Kataloncev za svojo narodno avtonomijo, ponudil v objavo svoj zapis, ki je izšel leta 1978 v številki 3-4 tržaške revije Zaliv. Pisatelju smo iskreno hvaležni, pričujoči zapis pa je še en dokaz o tem, kako se je Boris Pahor od nekdaj zavzemal za ohranjanje narodne slovenske identitete, a prav tako tudi drugih narodnih manjšin.

Ured. V veliki dvorani Salo' de Cent nas je nagovoril podžupan Canovas. A bolj kot njegova dobrodošlica, v kateri je poudaril, da so nam njihova vrata zmeraj na stežaj odprta, me je spet prevzela veličastnost njihovih reprezentančnih stavb. Zakaj spet sem se zamislil ob aristokratskem stavbarstvu; spet me je omamljal žlahten pridih plemenitih starožitnosti. Obenem pa - in to je ta naša večna dihotomija - se mi je vsiljevala skrivnost ponikanja nekaterih narodnih osebkov.

Odšel sem sam, kot da sem si po delovnem dnevu zaslužil sprehod brez misli in brez načrtov.

24. julija ponoči

Rambla je vsa živa. Na začetnem koncu drevoreda imajo temnopolti krošnjari razstavljene ogrlice, uhane, zapetnice, usnjene izdelke. In vsa ta eksotska fantazmagorija te spremlja tudi v prodajalnah spominkov, kjer te pri stikanju za katalonskimi posebnostmi temnopolti zakonski par preusmeri k afriški folklorni pestrosti.

A Rambla mi je zares domača. Gre za sprehajališče, pod katerim je pokrita struga vodne žile. Kakor pri nas prometna arterija, ki se vije od Vrdele do središča mesta in skriva Starobreški potok. In najbrž je prav zasluga te podobnosti, ki me povezuje z zgodovino naših ulic, da me nič ne miče raziskati drugih predelov Barcelone. Seveda je tako razpoložanje zame ne navadno; a to samo ugotavljam, ne skušam ga spreminiti. Ozke soteske, ki se iz Ramble zarivajo v staro mesto, naj bi priklji-

cale montmartrsko ozračje; vendar ritmična glasba in poltemni lokali samo namigujejo na pohujšljivost, ki je tukaj očitno ukročena in udomačena. Morebiti, da je ozadje drugačno, vse, kar je vidno, pa je omiljeno, ko da so vsemu eksplozivnemu že zdavnaj poskrili naboje. In tudi tistih nekaj deklet, ki v mraku pred vežo radovednim gostom skušajo razložiti značilnosti starodavnega poklica, niso v tihem večeru nikakršna rezka nota. Tukaj je vse, kakor da so mesto in ljudje povezani v skupno pričakovanje, ki ga nekateri odmišljajo, drugi pa zanj sploh še ne vejo.

Ko pa se dosti kasneje vračam s Katalonskega trga, se nenadoma oglasijo brlžgi sireni policijskih avtov. Potem vozila švigajo mimo, luči na njihovih strelah pa modro utripajo. Ramble ni več prepoznati. V višini metrojske postaje Liceo zrak diši po dimu. Zažigalna bomba? Policijsko sredstvo? Ne vem.

A drevored je v obsedenem stanju. Policijska avta sta parkirana počez, sredi sprehajališča. Drugi še zmeraj brzijo pa obeh stranskih pasovih. Medtem mlada grla vztrajno skandirajo: **Llibertat! Llibertat!** Hotelska vežna vrata so zaprta.

Potem se gospodar v recepciji k slo drži in bi, ko mi daje ključ, rad nekaj rekel, a se zadrži. Po izrazu obraza sodeč, bi se prav gotovo znesel nad demonstranti. A jaz čimprej požene dvigalo, da bi z okna svoje sobe lahko lepše opazoval nemirno Ramblo. Vendar zavoljo hišnega vogala ne vidim dosti več kot spodaj; sprejemam pa uporno atmosfero z mešanimi

občutki. Če namreč protestno akcijo uprizarjajo vročekrvni mladinci ekstremne leve, si pravim, potem ni nobenega razločka med Barcelono in Bologno, med Barcelono in Milanom. Če pa so fantje, ki vzključajo svobodi, zavedna katalonska mladina, potem mi mi

vonj po dimu, ki sega do mene v tretje nadstropje, utegnil biti celo zelo všeč, saj bi bil oznanjevalec katalonske renesanse med najmlajšimi člani naroda. Vsekakor pa zdaj, ko je pod mano na Rambli tisti človeški voz in ponočno ozračje brni od vzne- nimirjenja, vem, da je pod uglednim dostojanstvom domačinov aktivno vulkansko vretje.

25. julija

Zjutraj pri britju je človeku maršidaj tako, da se mu kakšna zamotana zadeva pokaže v čisto drugačni luči. Razmišljenost in nekakšna vsestranska razpoložljivost ga nekako odprta novim možnostim.

Tako sem davi razmišljal, kako bomo uredili zadevo s poročilom o Kurdi. Nevarno je bilo, da bi nekateri to nesoglasje uporabili za dokončen napad na tajnika. Jordijev odstop pa bi v tem primeru še bolj vse skupaj zapletel. In koga potem izvoliti za novega generalnega tajnika? Tisti, ki bi resno prihajali v poštev, ali niso sami pripravljani sprejeti zahtevne funkcije ali pa so tako usmerjeni, da bi nujno spreminili podobo organizacije. In tedaj so se mi kar od sebe pojavile poteze malobesednega profesorja Texiera. Zbranost njegovega ozkega obraza, mir njegovih gibov, zadržanost njegovih odgovorov, v

vsem je bil videti primeren za vlogo treznega posrednika. In zakaj ne? Če pa se je komaj kot odrasel človek pobretonil in se naučil materinega jezika, potem bo njegovo sodelovanje še toliko bolj izvorno. Neofitski gorečnež lahko bolj škodi kot koristi; tih in moder spreobrnjenec pa lahko spremeni tok dogodkov. Poleg tega ima s poznanjem angleščine in nemščine odprto pot na področja, kjer Jordi ni mogel posredovati brez prevajalca.

Odšel sem na sejo ves evforičen, tako da se mi je tudi v podzemeljski železnici vrnilo neopredeljivo potepuško razpoloženje, ki mi je ostalo od maja 1945. leta, ko sem po odhodu iz Belsen-Bergena v zebrati obleki pristal na marmornati ploščadi med kiloma Palais de Chaillot.

Ko sem čakal na prihod novega vlaka, sem se ustavil pred izložbo z glasbili. Pod steklom so bile kitare, ustne orglice, piščali vseh oblik in velikosti. Pa se mi je spet zazdelo, da so tista glasbila nalašč tam kot dobra napotnica za prihodnost. In bilo mi je žal, da sem v deških letih opustil študij klavirja; obenem sem si zatrjeval, da bom poiskal trgovino, ki me je s svojo reklamo tako prevzela, in si izbral instrument, s katerim bi izrazil to, česar beseda ne more...

/ dalje